



«Hvis ikke vi i fagbevegelsen engasjerer det andre krefter i samfunnet so



Fra aksjonsdag for faste ansettelser foran Stortinget den 6. mars i år. Fv: Markus Hansen og David Coron Andersen (HMF) sammen med Bjørnar Moxnes (Rødt). Audun Lysbakken (SV) var også å se på markeringen. Foto: Christian Olstad.

sjerer oss politisk - m styrker seg»



Innhold

Nr 3 - August 2019 Årgang 51

Ledern har ordet	4
Redaktøren	5
Klubber og avdelinger	6

Valg

Lokalvalg	9
Høyre Venstre Sentrum	10
Hva mener partiene	13
Partiene om bompenger	16
Kommunevalget	18
Hvorfor skal en fagforening engasjere seg politisk	22
Lokalpolitikk og engasjement i distriktene	24

Aktuelt

Alternativ til EØS	26
Heisdemontering på Haukeland	28
Byggpatruljen	30
Historieboka på nett	33
Tempo-Thor	34
Vertsnasjonen heiscup 2019	36
Amerikansk lærlingeprogram trues	38

HMS

Ingen dødsulykker	41
Heismontøren for 40 år siden	42
Fra Sjakta	43

BLADETS ADRESSE:

HEISMONTØREN
ØSTRE AKER VEI 24, 0581 OSLO
TELEFON: 22 17 45 50 TELEFAX: 22 17 45 53 E-POST: REDAKSJONEN@HEIS.NO

ETTERTRYKK ANBEFALES NÅR KILDE ER ANGITT.
GRAFISK PRODUKSJON: 07 MEDIA. OPPLAG: 1200
REDAKSJONEN BLE AVSLUTTET 1. AUGUST 2019
NESTE DEADLINE: 1. NOVEMBER 2019

Ledern har ordet



Markus Hansen, leder av HMF.

Lokale forhandlinger er godt i gang i de fleste klubba og kravene er spissa. Siden de sentrale forhandlingene med LO-ledelsen i spissen ikke gav noe særlig mer å rutte med må vi sette vår lit til klubba for å hente ut litt av profitten til

bedriftene. Prisene i Norge økte 2,9% fra april 18' til april 19'. Med andre ord med ei lønn på 350kr/t så må man minst ha 10 kroner mer for å ha like mye å rutte med i år, som i fjor. Får man mindre - går man i realiteten ned i lønn. Da er herved utfordringa gitt i forhandlingene som kommer, og jeg regner med at diskusjonene går blant medlemma.

Har du tenkt til å stemme i årets valg?

9.september er det kommune- og fylkestingvalg. Da har du muligheten til å være med å bestemme lokalpolitikken - slik du vil. Jeg vil trekke fram seriositetskrav kommunen kan stille i anbud som kanskje ett av høstens viktigste. Norges kommuner har stor makt som innkjøper, og det å kunne velge seriøse aktører som har tariffavtale og gode vilkår ovenfor useriøse er viktig. Skiensmodellen ble til Oslomodellen som igjen ble til Lillehammermodellen - som stiller krav at aktører som utfører oppdrag for kommunen skal ha tariffavtale, ha fagarbeidere og lærlinger. På denne måten sikrer man at kommunenes penger går til seriøse bedrifter som satser på fagarbeidere og lærlinger. Og på sikt så vil det kanskje smitte over til private aktører også. Dessverre så vil nok press fra EU/EØS stoppe mange av seriositetskravene man ønsker å stille for å demme opp mot sosial dumping, det får vi bare leve med til vi har fått sagt opp husavtalen EØS som styrer med klam hånd over Norge. Men da må partiene som ønsker EØS-avtalen dit pepper'n gror bli større først - nemlig Senterpartiet, SV og Rødt.

Bompenger og frustrasjon

I Oslo møter man nå bomringer alle veier etter at de nye bommene ble satt opp i sommer. Det mange glemmer er at flere av satsene er halvert, og at man kun betaler for én passering i timen. Men mange må nå betale bom for kjøring innenfor ring3, kjøring som tidligere var gratis. Er bompenger en rettferdig avgift å pålegge folk, når fattig som rik må betale like mye? Er bompenger nødvendig for å begrense biltrafikk? Jeg gremmes over politikere som sier det er bare å starte på jobb litt senere, eller bare "å hoppe på t-banen" for å dra på jobb. De mangler gangsyn. Mange er avhengig av bil, og det blir feil å straffe de som ikke har råd til elbil, eller som ikke har en t-banestasjon som nabo! Setter man opp bompengesatsene vil det nok føre til færre biler på veien, men mest pga tvang. De ressurssterke vil fortsatt kjøre igjennom bomringen, mens de som ikke har råd til å kjøre der må flytte ut av Oslo. Ønsker vi en sånn utvikling?

Det blir feil å straffe arbeidsfolk som ikke kan flytte arbeidsdagen sin fordi de har en sjef som krever at de skal møte opp på tiden, eller risikere sparken. En løsning hadde vært at veier skal finansieres over statsbudsjettet og ikke fra bompenger. Det har utifra frustrasjonen oppstått en rekke bompengepartier, problemet er dog hvilken side i politikken de er på. Støtter de offentlige sykehus og barnehager - eller ønsker de renovasjon, sykehjem, barnehager osv ut på anbud billigst mulig, slik at man kan kutte bompenger? Ønsker de å legge ned velferdstilbud i kommunen for å senke satsen med 5kr? Spørsmålene er mange. Vi har alle sett hvordan anti-bompengepartiet FrP har opptredd etter 6 år i regjering: Ingen bommer er blitt revet, og AS Norge har aldri tatt inn så mye bompenger som de gjør nå...

Godt valg, hilsen leder'n - som er godt plassert på venstresida.

PS: Har du meldt deg på heiscupen? Den går av stabelen 21.september i Krakow, Polen!

REDAKSJONEN AUGUST 2019

REDAKTØR: TOR-ERIK LUNDBERG | REDAKSJONEN: EDMUND BERGET, JOHNNY LEO JOHANSEN, MARTIN GRANSETH, ERIK EIKEDALEN, CHRISTIAN OLSTAD, ODD JACOBSEN OG BJØRN-TORE EGEBERG
FORSIDE: CHRISTIAN OLSTAD

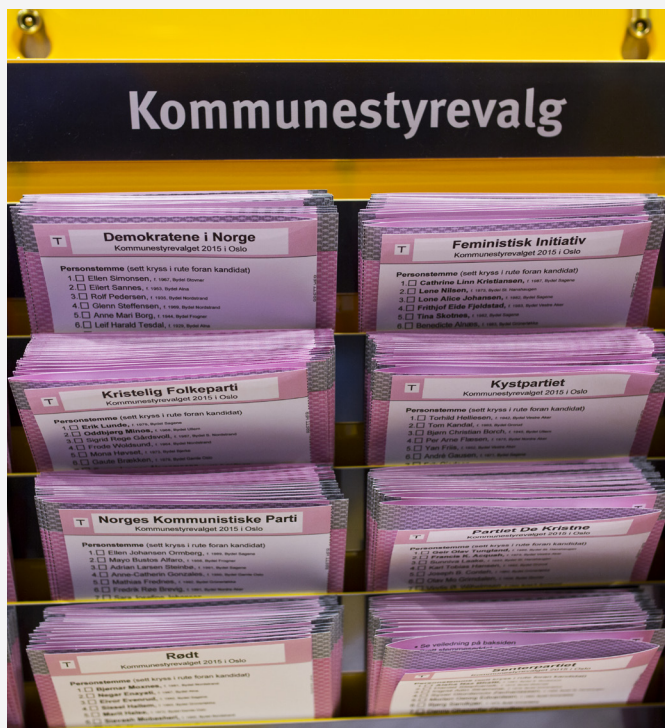


Foto: Espen Bratlie

BRUK STEMMERETTEN (RIKTIG)

Først i 1919 fikk fattige som hadde mottatt fattighjelp fra det offentlige stemmerett. Dette kunne være folk som hadde havnet i en uheldig situasjon som følge av sykdom og ulykke eller kvinner som var blitt enker. Kvinner fikk stemmerett seks år tidligere i 1913.

Mens arbeiderbevegelsen og kvinneorganisasjoner kjempet for stemmerett til alle for over hundre år siden, er kampen i dag å få alle til å benytte sin stemmerett. Ved Stortingsvalget i 2017 var det 78,2 prosent som stemte. Under kommune og fylkestingsvalget i 2015 var det kun 60 prosent som benyttet seg av sin stemmerett. Valgdeltakelsen var 62 prosent blant kvinner og 57

prosent blant menn. Blant de med høy utdanning gikk nesten 8 av 10 til urnene, mens blant de med lav utdanning deltok kun 5 av 10.

Hva den lave deltagelsen skyldes kan være alt fra engasjement, likegyldighet, politikerforakt, miljø eller at man tenker at sin stemme ikke betyr noe. Mange begrunner det også med at de ikke klarer å skille hva de forskjellige partiene står for.

Den 9. september er det kommune og fylkestingsvalg og vi skal stemme over hvem som skal ha ansvaret for skolene, eldreomsorgen og det øvrige tilbudet i kommune og fylke. Et valg hvor deltagelsen som oftest er lavest. Noen stemmer på bakgrunn av engasjement for lokale saker eller populære lokalpolitikere. Kanskje på tvers av egen partitilhørighet, ideologi og hva de normalt ville ha stemt dersom det var Stortingsvalg. Slik som det ligger an til med det nyetablerte bompengepartiet som på en måling i juni hadde 25,4 prosent oppslutning i Bergen. Dette uten at partiet har utarbeidet et utfyllende parti-program som tar for seg hvor de står politisk i en rekke andre saker. De økte bomavgiftene er usosiale og urettferdig. Men det blir feil å stemme på et parti på grunn av en sak uten å se helheten.

Ser man på hva en samlet venstreside har fått til i Oslo de siste fire årene, så vet vi at det nytter. Som å ta kommunale tjenester tilbake fra velfersprofitørene og innføring av Oslomodellen. Oslomodellen setter krav til oppdragstager for å bekjempe arbeidslivskriminalitet, sosial dumping, styrke lærlingordningen og yrkesfag ved tildeling av offentlige oppdrag.

God høst, godt valg og bruk stemmeretten riktig.

Vi ses på heiscupen!

Tor-Erik, redaktør

GM KLUBBEN

 NICOLAI LARSEN-LUND

Arbeidsmengde er stor. På nymontasje er det veldig mye nye heiser som skal opp før 2020.

På modernisering er det bra med arbeid, og montørene går fra anlegg til anlegg. På service er det mye fastpris jobber, samt en vanlig strøm med service/heisstans oppdrag.

Vi har fått to nye voksne lærlinger som startet opp i våres. Per dags dato er det ingen flere nye som skal begynne hos oss. Men om du er interessert i ny jobb på nymontasje er det bare å ta kontakt. Vi har ikke hatt noen sosiale sammenkomster, men vi regner med at det blir en sommermiddag på Aker brygge før felles ferien.

GM klubben er ferdig med forhandlinger og etter omstendighetene er vi fornøyd med årets lønnsforhandler.

Fra den 1. august får vi et lite kontor i Oslo. Her blir det to kontorplasser, felles rom og lager. Dette ser klubben frem til.

THYSSENKLUBBEN

 ODD JACOBSEN

Thyssen er som de fleste andre nå i ferie modus, men de få som er igjen har nok å jobbe med. Det positive for de på service avdelingen som synes at rutine-servicebesøk kan bli litt

kjedelig av og til, er at de nå får mer moro med feilsøking og rep-jobber.

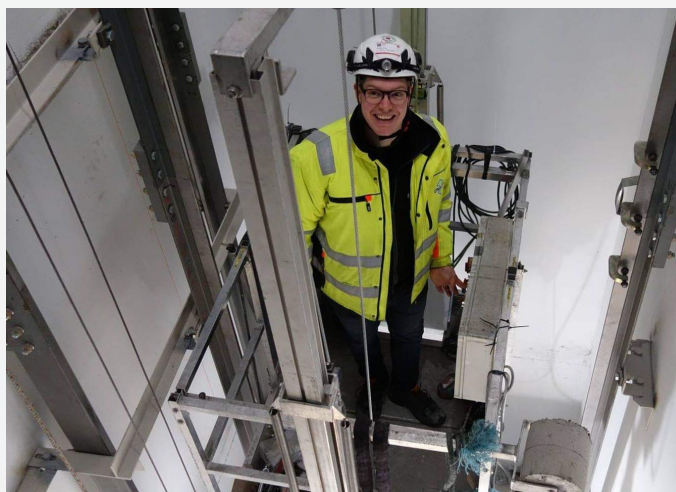
Vi har fått ansatt to nye montører til i Oslo siden sist. En på montasje

avdelingen og en til service avdelingen. Disse montørene har jobbet mange år i utlandet, så det blir spennende å utveksle erfaringer og ideer. Begge er selvfølgelig organiserte.

UNI KLUBBEN

 PRIVAT  EMIL BARIÅS

Uniheis har meget å gjøre, samt at det er avvikling av pappaperm etc. Dette gjør at vi er svært underbemannet, men vi klarer på en eller annen måte å holde hodet over vannet. Ellers god stemning og sommeren nytes.



Emil Bariås og de andre i UNI har nok å gjøre.

SCHINDLERKLUBBEN

JOHNNY LEO JOHANSEN TOR-ERIK LUNDBERG

Vi går fra sommer til høst. Men arbeidsmengden i Schindler og aktiviteten i klubben består.

Som i de fleste andre bedriftene er det fortsatt stor arbeidsmengde i Schindler. Det er positivt at vi får fem nye lærlinger i år, selv om klubben hadde sett for seg flere. Klubben er av den formening om at vi må rekruttere både med nye lærlinger og ansette flere montører for videreføring av faget og for å kunne ta unna den økende arbeidsmengden. Derfor er dette en sak som har høy prioritet i klubben.

Innleie skal kun foregå etter avtale med klubben for å kunne ta unna topper. På nåværende tidspunkt har vi ingen innleide.

Velkjent er det mange montører som går over i pensjonistenes rekke de kommende årene, og i tillegg vil det alltid være folk som bytter bedrift. Kjent for klubben er det en montør i Oslo som slutter for å begynne i Kone, og en av montørene fra Euroheis har reservert seg mot å bli med over til Schindler når fusjonen ble gjennomført den 1. juli.

I ledelsen har det blitt ansatt noen nye personer i forskjellige stillinger, så får vi se om det blir noen flere når Schindler flytter hovedkontoret fra Vennesla til Hasle i Oslo i løpet av nest år.

Det ser altså ikke ut til at vi skal bli arbeidsledige med det første da Schindler selger bra med heiser for tiden. For å nevne noen prosjekter så

skal Schindler montere tjue heiser på Hasle i Oslo med oppstart på nyåret. I tillegg har Schindler fått montasjen av heiser og rulletrapper på den siste utbyggingen på Gardermoen.

LOKALE FORHANDLINGER

Lokale forhandlinger ble startet opp den 26. juni, og er i skrivende stund ennå ikke sluttført. Kravene i årets lokale forhandlinger er i hovedsak et lønnsstillegg som vil gi økt kjøpekraft, foreldrepermisjon med full lønn i 34 uker for begge kjønn og en tekst som styrker den teksten vi allerede har i dag om rivning av heis.

KONFERANSER

Reberkonferansen blir den 18. og den 19. november. Datoen for høstens vernekonferanse er ennå ikke satt.

En invitasjon til begge konferansene vil bli sendt ut til tillitsvalgte og verneombud. Fredag den 6. september inviterer Oslo klubben til ungdomskonferanse for medlemmer under 40 år.

HEISCUPEN

På årets Heiscup stiller Oslo klubben som vanlig med eget lag. Et lag som har ligget i hardtrening siden sist heiscup. Totalt er det foreløpig 25 påmeldte spillere og publikummere i fra Oslo.

Schindlerklubben ønsker de nye lærlingene velkommen til klubben, og ønsker samtidig de montørene som slutter lykke til med andre heiser og nye utfordringer.



Fra heiscupen 2016. Finalen mellom Thyssen og Schindler. Foto: Johnny Leo Johansen

KONEKLUBBEN

 EDMUND BERGET

Etter årsmøtet i februar ble fokuset rettet mot montørtreffet i København. På våre montørtreff prøver vi å legge opp til en bredere diskusjon om utvalgte temaer som vi har jobbet med og som trenger videre behandling.

DAGSORDEN PÅ MONTØRTREFFET

- Omfordeling av kilometer
- Akkord
- Rivning av heis
- Krav til lokale forhandlinger
- Orienteringssaker (Teknologiavtale, innleie, pensjonsordning, elektronisk kjørebok)

OMFORDELING AV KILOMETER

Det er ingen overdrivelse at det var omfordelingen av kilometer som ble diskutert mest denne gangen. Vi hadde jobbet hardt med å få frem alle tallgrunnlag og statistikker slik at vi kunne starte diskusjonen på ett så godt grunnlag som overhodet mulig. Bra diskusjoner ble det. Noen synes nok at det tok for mye tid, imens andre gjerne ville ha diskutert mer. Vi konkluderte med at en omfordeling er høyst nødvendig og at det er måten det skal skje på som det fortsatt må jobbes litt mer med. På grunn av ett litt lavt oppmøte på montørtreff i år så vi oss nødt til å ha ett klubbmøte i Oslo på samme sak og konklusjonen ble den samme der.

AKKORD

På akkorden har det vært noen justeringer på inngåtte avtaler. Der overleveringen mellom nyanlegg og service etter anlegget er ferdig har stått i fokus. Det er viktig at dette blir bedre og gjort på en god måte.

RIVNING AV HEIS

Rivning av heis ser vi har blitt out-sourcet til andre aktører, spesielt på Østlandet. Er ikke dette vår jobb? Skal dette gjøres av arbeidere på helt andre betingelser? Klubben er enig i at dette er vår jobb.

KJØPEKRAFT

De lokale kravene i år er få og har fokus på å styrke vår kjøpekraft.

TEKNOLOGIAVTALE

Teknologiavtalen er under revidering mye pga de nye heisovervåknings-systemene som har kommet. Disse systemene utfordrer vår hverdag og vil føre til nye muligheter og begrensninger. Vi må prøve å møte disse med gode oppdaterte avtaler.

BEMANNING OG INNLEIE

I disse dager vil KONE ha behov for innleie på inntil fire montører i en periode. I første omgang kommer to montører fra KONE Latvia og vi har godtatt at de blir midlertidig utstasjonert her. Vi hadde håpet å få de midlertidig ansatt. Men vi så at det skapte en del problemer og vi mener vi har laget en god avtale for de utstasjonerte.

PENSJONSORDNING

Vår lokale pensjonsordning er under avvikling og har blitt delvis utbetalt nå i sommer.

ELEKTRONISK KJØREBOK

Vi hadde en kort gjennomgang av avtalen om elektroniske kjørebok. En god del har tatt disse i bruk. Både i servicebilen og i privatbilen, og man ser at dette forenkler hverdagen. Noen problemer med registrering av bomplasseringer, men stort sett bare positive tilbakemeldinger. Det er bare den enkelte bruker som har tilgang til sin kjørebok.

NYANSETTELSE

På grunn av stor arbeidsmengde i bedriften har det vært behov for å få tak i flere montører. I tillegg til innleie så har seks montører fra andre bedrifter fått tilbud om jobb hos KONE. Velkommen skal dere være. Vil til slutt minne alle som er på jobb jakt at det er viktig å ta kontakt med HMF eller den lokale klubben før man søker, slik at vi kan få en oversikt. Vi får da en enklere jobb med å bistå dere i prosessen.

Håper dere alle har hatt en fin sommer.



9. september 2019 er det lokalvalg i Norge, og vi i Heismontøren er selvsagt vårt opplysningsansvar bevisst, og gir deg derfor denne gang et spesialnummer om lokalvalget. Skal du stemme ved valget? Eller syns du kanskje ikke det er så viktig? Det er jo tross alt bare lokalvalg ...

ERIK EIKEDALEN ELEMENT5 DIGITAL



1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

Den hyppigste unnskyldningen man hører når noen sier at de ikke har stemt ved lokalvalget, er nettopp: det er jo bare lokalvalg. Men er lokalvalg virkelig bare *bare*? Er det ikke lokalpolitikkerne som styrer og stiller med lokalsamfunnets tjenester som utgjør store deler av hverdagen vår? Kollektivtilbud, skolepolitikk, byplanlegging, fritidstilbud og grunnleggende velferdstjenester er blant det kommunene eller fylkeskommunene har ansvar for. Vil du for eksempel la være å stemme, og dermed ta sjansen på at en eller annen håpløs idiot tar

over styringa og kjører hele lokalsamfunnet på dynga? Svaret bør vel være et åpenbart nei. At du stemmer sikrer deg innflytelse på lokalt nivå, og at de som skal forvalte hverdagen din er skikkelige folk som vet hva de driver med.

Og for at du skal ha full oversikt, har vi snekra sammen et herlig nummer av Heismontøren, som forhåpentligvis gjør valget lettere for deg. Lenger bak i blekka du nå sitter med kan du lese om de ulike partienes ideologi, vi har stilt representanter fra partiene

relevante spørsmål i konkrete saker som opptar oss som heismontører og fagorganiserte, vi har intervjuet henholdsvis tidligere og ny LO i Oslo-leder Roy Pedersen og Ingunn Gjerstad om kommunevalget, vi har sett på hvorfor fagbevegelsen bør engasjere seg politisk, og vi har tatt en nærmere titt på distriktpolitikken i Norge.

Da skal du være godt skodd til å ta det rette valget 9. september. God lesning, og godt valg!

HØYRE VENSTRE SENTRUM

Det nærmer seg dagen for valget. Politikken bærer preg av retorikk, høylytte debatter og brutte løfter. Skråsikre damer og menn i pene klær. De taler sin politikk og forsøker å vinne. Vinne debatten, folket og komme i posisjon. Posisjon til å gjennomføre hva de har lovet. Lovet i debattene. Løftene som ga stemmene, som ga posisjonen. Kan de holde løftene, eller har de forlovet seg bort i ønsket om stemmene. Stemmene som gir posisjonen. Makten.

 CHRISTIAN OLSTAD

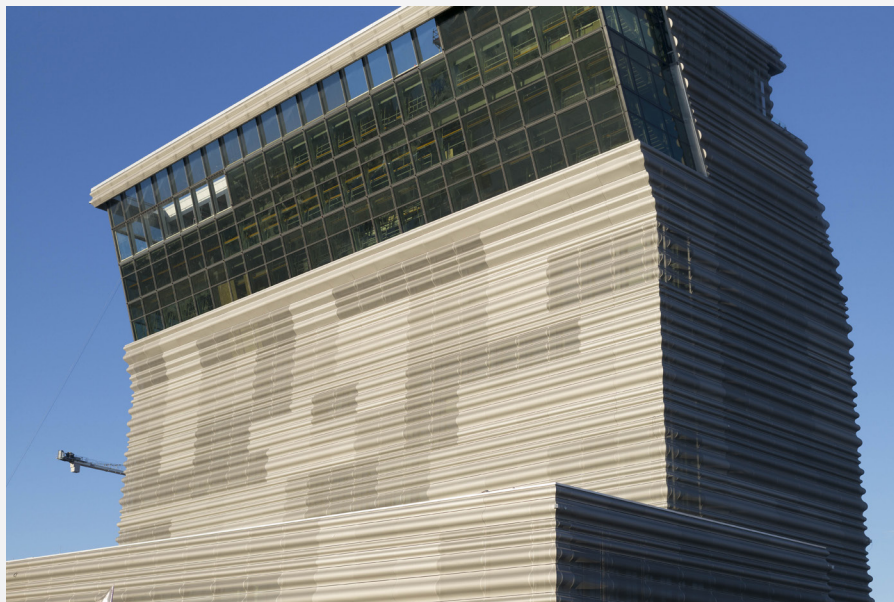


1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

Men hva er egentlig ideologiene bak disse denne politikken?

Det er tradisjonelt en høyre-venstre akse i norsk politikk.

Den liberale og konservative høyre-siden som ønsker frihet for enkelt-individer og vern om det bestående samfunn, alt skal eies privat og en markedsøkonomi med fri konkurranse og lite offentlig innblanding. Den sosialistiske venstresiden som ønsker statlig styring av økonomien i samfunnet, og at tilbudet av velferdsgoder skal være et offentlig ansvar. Staten skal regulere næringslivet med blandingsøkonomi.



Det nye Munchmuseet, Lambda. Etter en politisk hestehandel i 2013 sikret SV bystyreflertall for bygging av nytt Munch-museum i Bjørvika. Mot at Høyre, Venstre og KrF la 100 millioner kroner på bordet for storsatsing på tøyen. Foto: Christian Olstad.

HØYRESIDEN BESTÅR AV

- Høyre (H)
- Fremskrittspartiet (Frp)

VENSTRESIDEN BESTÅR AV

- Rødt
- Sosialistisk venstreparti (Sv)
- Arbeiderpartiet (Ap)

MELLOM DISSE FINNER VI DE SÅKALTE SENTRUMSPARTIENE

- Senterpartiet (Sp)
- Venstre (V)
- Kristelig Folkeparti (Krf)

Så har vi Miljøpartiet De Grønne (MDG) som har erklært seg blokk-uavhengige.

**RØDT (R)**

Rødt ligger helt ute på den sosialistiske venstresiden og mener at et rettferdig og solidarisk samfunn først kan oppnås når vi avskaffer kapitalismen. Rødt vil ha et samfunn uten undertrykking og utbytting. Reel likestilling mellom kjønnene er også viktig. De mener også at den private eiendomsretten til felles naturressurser må avskaffes.

**SOSIALISTISK VENSTREPARTI (SV)**

SV ligger også godt ute på den sosialistiske siden (derav navnet). De ønsker å bygge samfunnet med andre behov og verdier enn kapitalismen. De vil at solidaritet, rettferdig fordeling, miljøhensyn, utvidet økonomisk og politisk demokrati skal erstatte markedskrefter og kapitalisme. SV er for en sterk offentlig sektor hvor staten skal styre kapitalen og vareproduksjonen samt fordele makt og materielle goder.

**ARBEIDERPARTIET (AP)**

Ap er et sosialdemokratisk parti som bygger på et sosialt, demokratisk, humanistisk og samfunnskritisk grunnlag. Med dette mener de at viktige samfunnsoppgaver løses i fellesskap, og målet er et samfunn hvor alle har frihet og de samme mulighetene. De har sammen med frihet og likhet en grunntanke om solidaritet, og at vi skal ta vare på dem som ikke klarer seg på egenhånd. Fellesgodene skal finansieres igjennom offentlig sektor, og den økonomiske omfordelingen

sikres av skattesystemet. Da AP ble stiftet 21. august 1887, var hovedsakene på dagsordenen arbeidervern og fagorganisertes rettigheter.

**SENTERPARTIET (SP)**

Senterpartiet tar avstand fra de klassiske ideologiene, og vil bygge samfunnet nedenfra. Det betyr at de ønsker en desentralisering av bosetting, makt, kapital og eiendomsrett. De er motstandere av økonomisk liberalisering og de frie markedskreftene, og ønsker større likestilling mellom forskjellige grupper i samfunnet. SP vil utvikle et samfunn av selvstendige, frie mennesker som med selvtilit tar ansvar for egne liv og felleskapet. Her inngår også miljø og natur.

**MILJØPARTIET DE GRØNNE (MDG)**

Grønn ideologi. Partiet vil sette miljø og bærekraft foran økonomisk vekst med tre hovedtemaer: livskvalitet, klimasmart samferdsel og fornybar fremtid. Dette betyr at partiet arbeider for et samfunn der det skal bli enklere og billigere å velge de mest miljøvennlige transportmidlene. Folk skal ha mer tid til hverandre og legger mindre vekt på forbruk. MDG ønsker å gå bort fra oljeproduksjon og å ta sikte på en fornybar og bærekraftig økonomi. Idégrunnet er de fire solidariteter: solidaritet med naturen, undertrykte/utstøtte i eget land, folk i andre deler av verden og fremtidige generasjoner.

Kan de holde løftene, eller har de forlovet seg bort i ønsket om stemmene. Stemmene som gir posisjonen. Makten.

**VENSTRE (V)**

Venstre er det sosial-liberale partiet og regnes som et sentrumparti. Med krav om en aktiv stat for å skape reell frihet og sosial rettferdighet for alle vokste sosialliberalismen fram på 1800-tallet. Kjernen her er, frihet for den enkelte og ansvar for hverandre. Dette dannet grunnlaget for innføringen av folkestyret, utbyggingen av den offentlige skolen og begynnelsen på velferdsstaten. Venstre ønsker å bekjempe sosial urettferdighet i samfunnet med en aktiv stat uten å gi den for mye makt så det går på bekostning av enkeltmennesket eller mangfoldet i samfunnet. Enkeltmenneskets frihet er hovedmål i politikken, samtidig som demokrati, ytringsfrihet, organisasjonsfrihet og trosfrihet er grunnleggende liberale rettigheter, og er viktige bærebjelker ved siden av rettsstaten og markedsøkonomien.

**KRISTELIG FOLKEPARTI (KRF)**

Krf bygger politikken på en kristendemokratisk ideologi og setter kristne verdier i førersetet. Det kristne menneskesynet, nestekjærligheten og de ti bud er forankringen i verdigrunnlaget. Så vel som forvalteransvaret. Dette stammer fra bibelen. De ønsker en restriktiv bio- og genteknologilov, og er motstander

av loven om selvbestemt abort. At alle mennesker er like mye verdt er et grunnleggende syn i den kristen-demokratiske ideologien. Familien er det mest grunnleggende felleskapet i samfunnet.

**HØYRE (H)**

Høyre fører en konservativ politikk med liberale verdier og ligger altså på den politiske høyresiden. De vil holde på de tradisjonelle verdiene og la endringene gå langsomt i samfunnet. Konservatismen forutsetter en sterk rettstat som ivaretar mindretallets og enkeltindividers rettigheter. Høyre er også liberale hva angår markedsøkonomi og er av den oppfatning at velferd, vekst, sysselsetting og innovasjon best pleies uten for mye offentlig innblanding. Staten kan styre politi og rettsvesenet, til nød noe sykehjelp, resten skal styres av markedskreftene. Frihet under ansvar er et viktig prinsipp, og de vil sikre et sterkere og spredt privat eierskap enn i dag.

**FREMSKRITTPARTIET (FRP)**

FrP er et liberalistisk parti. Her er det enkeltindividet som gjelder. Statens innblanding skal være minimal og dens oppgave begrenses til å opprettholde en minimumslevestandard.

Frp har som mål å få skatter, avgifter og offentlige inngrep ned til beinet. «Desto friere kapitalen er, desto lettere er det å kanalisere den dit den kan gjøre størst nytte for seg» (vokse mest). Frp er opptatt av å få bukt med byråkratiet og redusere det offentlige forbruket. Deres leveregel er «Min frihet slutter der din begynner» (alle må få gjøre hva de vil så lenge det ikke går ut over andre). Partiet ble stiftet under navnet «Anders Langes Parti til sterk nedsettelse av skatter, avgifter og offentlige inngrep» i 1973 og byttet navn til Fremskrittspartiet i 1977.

**FOLKEAKSJONEN NEI TIL MER BOMPENGER (FNB)**

Sist, men ikke minst (i Bergen). Hovedsaken til FNB er å få fjernet bompenger som finansieringsmetode for utbygging av infrastruktur. Partiet mener dette er en statlig oppgave og at prosjekter må finansieres over statsbudsjettet. Partiets hovedbudskap er at bompenger er en usosial og tilfeldig skattlegging av befolkningen og det strider mot modellen det norske velferdssamfunnet er bygget opp rundt. FNB er også imot veiprising, eiendomsskatt og vindmøller på land.

Kilder: wikipedia og minstemme.no

HVA MENER PARTIENE?

Redaksjonen har hørt med politiske partier i Norge om hva de mener om spørsmål som blant annet berør norsk arbeidsliv, og hva de vil jobbe for i kommende periode etter kommune og fylkestingsvalget. En oppdatert utgave med flere spørsmål til partiene vil bli lagt ut på heis.no.

HM ARKIV, M. MØLLER ■ TOR-ERIK LUNDBERG



1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

Vil partiet gå inn for å innføre seriøsitetskrav for å bekjempe arbeidslivskriminalitet, sosial dumping, styrke lærlingordningen og yrkesfag ala Oslomodellen?

Rødt: Ja. Rødt ønsker å fremme det organiserte arbeidslivet med nulltoleranse for sosial dumping! **SV:** Ja. SV vil innføre Oslo-modellen og ønsker at denne også vil gjelde for statlig virksomhet. Et eksempel på dette er nytt regjeringskvartal, hvor regjeringen stemte ned vårt forslag om å benytte Oslo-modellen som standard.

Sp: Ja.

AP: Dette er et kommune- og fylkesvalg og Arbeiderpartiets forskjellige grupper vil ha frihet til å fokusere på hva som er viktig for de lokalt. Arbeiderpartiet vil alltid arbeide for å bekjempe arbeidslivskriminalitet, sosial dumping, styrke lærlingordningen og yrkesfag. Arbeiderpartiet vil at alle offentlige anskaffelser skal omfattes av seriøsitetskrav. Presise seriøsitetskrav bidrar til flere faste ansettelser, flere lærlinger og mindre innleie, og gjør at de seriøse bedriftene ikke blir utkonkurrert av de useriøse. Mange

Ap-styrte kommuner har gått foran med strenge krav og god kontroll og Ap mener dette må bli malen i alle offentlige anbud.

MDG: Ja.

Høyre: Høyre er for et anstendig, trygt og godt arbeidsliv og ønsker initiativ som kan gjøre arbeidslivet tryggere velkommen. Vi er positive til at kommunene utarbeider slike

seriøsitetsbestemmelser i tråd med arbeidsmiljølovgivningen og i samarbeid med de ansatte. Noen Høyre-styrte kommuner har vært i forkant og stilt strengere krav til blant annet underleverandører. Difi har også utarbeidet seriøsitetsbestemmelser for enkelte kontraktstyper som anbefales.



Bjørnar Moxnes (Rødt) er en politiker som med handling viser at han er på fagbevegelsens side.



Politikerne som deltok på Oslokonferansen før Stortingsvalget i 2017. F.v: Bjørnar Moxnes (Rødt), Anette Tretteberg- Stuen (AP), Sigbjørn Gjelsvik (SP) og Snorre Valen (SV).

Foto: Tor-Erik Lundberg

Venstre: Venstre vil styrke Arbeidstilsynets og Økokrims innsats mot arbeidslivskriminalitet, bl.a. ved å opprette flere senter mot arbeidslivskriminalitet. Regjeringen har allerede opprettet 7 akrimssentre, hvor ulike etater jobber sammen for å bekjempe arbeidslivskriminalitet. Samfunnet trenger flere dyktige fagfolk, og det å velge yrkesrettede fag må bli mer attraktivt. Derfor fikk Venstre blant annet forhandlet inn 20.000 kr ekstra pr. lærlingkontrakt i forrige stortingsperiode.

Frp: Arbeidskriminalitet skal bekjempes, derfor er arbeidet mot dette betydelig styrket de siste årene. Det er opprettet 7 nye A-krimssentre, med tverrsektorielt samarbeid mellom NAV, Skatteetaten, Mattilsynet, Arbeidstilsynet og Tolletaten. For bransjer som er særlig utsatt, som f.eks. bygg- og anleggsbransjen er det også bestemt å iverksette egne bransjeprogrammer. Det er også tatt initiativ opp mot EU for å styrke det internasjonale samarbeidet i kampen mot arbeidslivskriminalitet.

Vil partiet prioritere bedrifter med landsomfattende tariffavtale ved inngåelse av offentlige kontrakter og kreve at kontrakter oppheves dersom de ansatte nektes å inngå landsomfattende tariffavtale etter norsk lov?

Rødt: Ja. Rødt har foreslått å kun benytte bedrifter som har tariffavtale, dessverre har dette blitt stoppet av EØS og anbudsregler, likevel skal vi ikke gi oss før det faktisk lønner seg å være seriøs.

SV: Ja.

Sp: Ja.

AP: Arbeiderpartiet mener landsomfattende tariffavtaler er et gode som er viktig for å videreutvikle den gode norske modellen. Allikevel vil det være uheldig å skape yrkesforbud mot enkelte som av forskjellige grunner ikke ønsker eller kan inngå i en slik landsomfattende tariffavtale.

MDG: Ja.

Høyre: Dette er et spørsmål hver kommune må ta stilling til. Vi oppfordrer til å bruke aktører som har seriøse arbeidslivsbetingelser og tariffavtaler.

Venstre: Nei. Venstre forholder seg til regelverket for offentlige anskaffelser.

Offentlige kontrakter skal gjennomføres på en måte som fremmer hensyn til arbeidsforhold og sosiale forhold.

Frp: Nei. Avlønning av innleide arbeidstakere via bemanningsselskaper er nylig skjerpet inn. Blant annet skal den ansatte i bemanningsforetaket ha forutsigbarhet for lønn og arbeid, og ansettelse med tydelig stillingsprosent. Stillingsprosenten skal være reell.

Ta tilbake konkurranseutsatt kommunale velferdstjenester som barnehage, sykehjem, renovasjon?

Rødt: Ja. Rødt er imot at man kan ta profitt på velferdstjenester. Siden flere tjenester har blitt lagt ut på anbud og privatisert ønsker vi å ta disse tjenestene tilbake i kommunal regi, slik vi gikk i spissen for med selskapet Veireno AS i Oslo.

SV: Ja.

Sp: Senterpartiet vil ha sterke offentlige tilbud, som helsevesen, skole- og barnehage tilbud, som garanterer likeverdige tjenestetilbud i hele landet. Det offentlige tilbudet bør være hovedløsningen, ideelle aktører må være en integrert del av dette, mens private, kommersielle tilbydere skal være et supplement. Lokale folkevalgte har god lokalkunnskap og forutsetninger for å finne best mulig løsninger i sine kommuner, og å ta stilling til om de vil ta tilbake tjenester til kommunal regi.

AP: Arbeiderpartiet vil ikke ha en kommersialisering av velferden og omsorgen. Vi vil at våre grunnleggende velferdstjenester skal organiseres av fellesskapet. Velferd egner seg ofte dårlig for konkurranseutsetting og vil ofte medføre at mer av skattepengene går til økt administrasjon, byråkrati og profitt for velferdskonserner.

MDG: Nei. Vi mener private og ideelle aktører kan være et nyttig tillegg til

det offentlige, men ønsker ikke at de skal kunne hente ut profit.

Høyre: Nei. Høyre ønsker å legge bedre til rette for private tilbydere innen velferdstjenestene. Det vil gi økt mangfold, bedre kvalitet i tjenestene og økt valgfrihet.

Venstre: Nei. Venstre er mer opptatt av kvaliteten og innholdet i tjenestene som leveres innbyggerne enn hvem som leverer tjenesten. Vi mener konkurranse er sunt og bidrar til økt effektivitet. Det er likevel viktig å regulere de ulike bransjene hvor det tillates private tilbydere av barnehager, sykehjem osv., slik at ikke for store verdier samles på få hender. Venstre mener det er grunnleggende demokratisk av flere aktører får en del av den økonomiske kaka. For mye økonomisk og uformell makt på få hender er ikke bra for samfunnet og demokratiet.

Frp: Nei. Re kommunalisering er dyrt og lite hensiktsmessig, dersom private eller ideelle aktører viser at de kan drive minst like godt til lavere pris. Konkurranse stimulerer til innovasjon og effektivisering i de aller fleste tilfeller.

Gå inn for parkering i byene for private biler i næring ved innføring av bilfrie sentrum?

Rødt: Ja. I dag er det mange håndverkere som benytter privatbil i næring, disse må gis samme mulighet som varebiler som er i næring. Dette må rettes på.

SV: Ja.

Sp: Ja. Det må være mulig å drive næringsvirksomhet i byene, selv om målet er å få ned biltrafikken generelt.

AP: Når byene vokser, kan ikke det økte transportbehovet løses med mer biltrafikk. Det vil skape miljøproblemer, og det vil ikke være plass nok på veiene. I klimaforliket ble det

derfor besluttet at veksten i persontransporten skal tas med kollektivtransport, sykling og gange - det såkalte nullvekstmålet. Vi må derfor sørge for at det brukes mindre bil og mer kollektivtransport i de områdene der det bor mest mennesker. Det bilfrie området må ivareta behov for universell utforming, utrykningskjøretøy, behov for handikappkøring og kjøring og varedistribusjon innenfor området. I Oslo har Arbeiderpartiet så langt erstattet halvparten av gateparkeringsplassene i sentrum, med flere HC-parkeringsplasser, næringsparkeringsplasser, benker og sykkelveier.

MDG: Vi ønsker flere sentrumsområder uten privatbilisme, men nødvendig næringstransport og bevegelseshemmede må ha god fremkommelighet med bil.

Høyre: Dette er lokalt betinget, men i Oslo har Høyre for eksempel programfestet at vi skal sikre god

tilgjengelighet med bil til sykehjem, eldresentre og legevakt samt mulighet for parkering. Det skal også legges bedre til rette for at næringsdrivende med varetransportbehov kan parkere i nærheten av sin virksomhet, samt sikre parkeringsmuligheter i sentrumsbydelene for vareleveranser og håndverker- og servicetjenester

Venstre: Det er nødvendig med noe parkering i sentrale strøk, også for private biler. Venstre ønsker imidlertid å begrense trafikken inn til sentrumsområdene og legge til rette for økt bruk av kollektiv, sykkel og gange. Avsatte parkeringsplasser for næringskjøretøy.

Frp: Dette er et spørsmål som må avgjøres lokalt, men Oslo FrP ønsker å oppheve parkeringsbegrensningene.

**Kristelig folkeparti (KrF) og FNB har ikke svart på redaksjonens forespørsel til partiet.*



Å sette krav til oppdragstagere ved tildeling offentlige oppdrag er et bra tiltak i kampen mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet dersom det blir fulgt opp. Foto: HMF Arkiv.

PARTIENE OM BOMPENGER

Innkrevning av bompenger oppfattes av mange som en usosial avgift som ikke tar hensyn til den enkeltes inntekt og ikke som et miljøtiltak. Men er det av den grunn fornuftig å avgi sin stemme til partier som kun lokker med lavere bomavgifter?

 GORM KALLESTAD  TOR-ERIK LUNDBERG



1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

I 2004 var det 140 bomstasjoner i Norge. Etter at det i juni ble satt i drift 53 nye bomstasjoner rundt Oslo er antallet nå oppe i 309 bomstasjoner. Til høsten åpner ni bompengefinansierte veiprosjekter. Blant annet på E6 ved Hamar, E18 mellom Arendal og Tvedestrand, og Ryfastprosjektet i Rogaland. (motor.no)

En økning i antall avgiftsbommer på norske veier har gitt bompengepopper og vind i seilene for parti som Folkeaksjonen nei til mer bompenger (FNB). På et partibarometer i VG fra juni fikk partiet 9,1 % oppslutning i Oslo. Miljøpartiet De Grønne (MDG) hadde på samme tid 13,9 %.

Men hva sier partiprogrammet til FNB i viktige saker som blant annet arbeidslivsspørsmål? Dette går ikke frem av partiprogrammet deres. Frode Myrhol (ordfører kandidat FNB) innrømmer at deres partiprogram har enkelte hull og skriver:

«Vi må være så ærlige å si at programmet vårt gjerne har enkelte hull siden vi ikke har hatt like lang tid som de andre partiene til å utarbeide programmet. Men når det dukker opp saker vi ikke har gjort oss opp noen mening om så vil vi sette oss godt inn i alle sidene ved sakene før vi eventuelt gjør oss opp en mening om vårt standpunkt basert på de verdiene vi står for. I tillegg har vi fordelen av å være et tverrpolitisk

parti slik at vi ikke vil være bundet av forventninger om at vi tilhører den og den blokken i forhold til standpunkt vi tar i en enkelt sak.»

Det finnes andre partier som er mot bompenger til finansiering av veier. Partiet Rødt skriver: «Bompenger er en flat avgift som ikke tar hensyn til inntekten til de som betaler. Rødt er derfor mot bruk av bompenger som finansieringskilde for veibygging».

«Bompenger er en flat avgift som ikke tar hensyn til inntekten til de som betaler. Rødt er derfor mot bruk av bompenger som finansieringskilde for veibygging».



Den 1. juni ble det flere bomstasjoner i hovedstaden.

	 Rødt	 SV			 Krf	 VENSTRE	 HØYRE	 F	 NEI	 mdg
Bomavgiften er generelt blitt for høy	X			X				X	*	
Bomavgiften er generelt på et riktig nivå		*	*			X	X			X
Bomavgiften er generelt for lav og bør økes										

Tabellen viser svar på spørsmål gitt til partiene i juni 2019.

*Arbeiderpartiet mener at bompenger er nødvendig, men ønsker å erstatte innkrevingen med en mer rettferdig GPS-basert vegprising. Ap mener staten må betale en større andel av kollektivutbyggingen i og rundt de største byene. Vi vil øke statens andel fra 50 prosent, som regjeringen vil ha, til inntil 70 prosent. Elbiler bør gradvis også betale bompenger, slik loven nå åpner for.

*SV svarer at det vil være ulikt fra by til by, og henviser til de lokale SV-lagene i de store byene.

*FNB har ikke svart på redaksjonens forespørsel. Men det bør ikke vær tvil om hva de mener her.

Krf har ikke svart på redaksjonens forespørsel.

KOMMUNEVALGET: LO I OSLO UTFORDRER FAGORGANISERTE TIL Å VELGE SIDE

Heismontøren har besøkt LO i Oslo for å få bli inspirert til å holde Høyre langt unna makta i Oslo kommune. Hos LO i Oslo traff vi ny leder Ingunn Gjerstad, med tydelig bergensdialekt, og tidligere leder Roy Pedersen, som har tatt vare på sin bygningsarbeiderdialekt.

BJØRN TORE EGEBERG, M. MØLLER ■ BJØRN TORE EGEBERG



1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

LO i Oslo oppfordret folk til å stemme AP, SV, Rødt eller Senterpartiet ved forrige kommunevalg. Det gikk jo bra. Hva har valgresultatet betydd for arbeidsfolk i Oslo?

Ingunn: Valgseieren førte til store forandringer i Oslo. Kommunen gikk fra å være utstillingsvindu for høyrepolitikk og privatisering, til å være et eksempel på at fellesskap fungerer. Byrådet har tatt tilbake offentlig kontroll over fellesskapets verdier, slik vi har sett i omsorgssektoren og i søppelhenting.

Roy: Oslo har en jobb å gjøre med inkludering av arbeiderfamiliene med innvandrerbakgrunn. Høyre forholdt seg passivt til dette. Byrådet har derimot innført gratis kjernetid i barnehagene og gratis AKS (det som tidligere het skolefritidsordning). I bydelene Tøyen og Furuset har oppslutninga om AKS økt fra 30

til 100 %. Dermed lærer alle ungene norsk. Uten norsk starter du med et handicap i arbeidslivet. Pengene til dette kommer fra en eiendomsskatt med sosial profil. Det er vestkanten som betaler. Dette bidrar til litt mer rettferdig fordeling.

I tillegg har vi fått Oslo-modellen, som er et oppriktig forsøk på å rydde opp i sosial dumping.

Folk frykter jo at pengene fra eiendomsskatten forsvinner i det store kommunale sluket.

Ingunn: Det er det ingen grunn til. Bydelene i Oslo har de fleste oppgavene som avgjør om vi lever i en god kommune. Bydelene fikk 1,5 milliard av eiendomsskattpengene i 2018. Det har også blitt 500 ekstra årsverk i eldreomsorgen som kommer hjem til de gamle. De eldre får nå også bestemme fritt over litt av tiden som

helsefagarbeideren er hos dem. Det er noen få fagorganiserte som betaler litt eiendomsskatt, og de synes det er OK, for de har sett at pengene går til mer velferd.

Roy: Før valget kalte arbeidsgiverorganisasjonene eiendomsskatt for næringseiendommer en trussel mot næringslivet. Det var selvsagt bare skremselspropaganda. Jeg har ikke sett ett eneste avisoppslag om bedrifter som flytter fra Oslo på grunn av eiendomsskatten. Det var på tide at bedriftene i Oslo bidrar mer til fellesskapet.

Hvis Høyre og Venstre med støttepartier vinner valget til høsten, hva kan det føre til?

Ingunn: Hvis de vinner vil det føre til en reversering av det vi har oppnådd. Det vil bli dyrere å ha unger. Når de skal gi skatteletter



LO leder Gabrielsen sammen med byrådsleder i Oslo Raymond Johansen (AP) i forbindelse med lansering av «Oslomodellen» i 2017.
foto: M. Møller/Scanpix

til sine støttespillere, så er det jo vanlige folk som må betale for det. Uten eiendomsskatt blir kommunen fattigere, og vi må regne med forslag om å selge byen arvesølv, Hafslund for eksempel.

Roy: For bydelene kommer innstrammingspolitikken tilbake. Det er trange rammer under dette Byrådet også, så hvis det strammes inn, vil innbyggerne merke at det blir en dårligere kommune. Forskjellene vil øke. Velferdsprofitørene får en ny vår. For de ansatte vil arbeidet med å erstatte deltid og vikarer med faste, hele stillinger stoppe opp.

Er Oslo spesielt, eller gjelder erfaringene deres for andre kommuner?

Ingunn: Jeg skal til Øvre Romerike i kveld og høre hva de sier der. Vi vet at overalt der fagbevegelsen har opptrådt som en uavhengig politisk kraft, så har dette gitt gode resultater.

I Akershuskommunene har de ikke vært så veldig frampå, men det er flere og flere som synes det er en god idé å jobbe politisk på denne måten.

Roy: Vi har lært mye av LO i Trondheim, som på mange måter er i samme situasjon som oss. I dette kommunevalget er det flere fagforeninger enn før som reiser perspektivet om et rødgrønt flertall, og ikke kun forholder seg til et parti.

Mange steder har kommunepolitikken vært et reint partianliggende, og flertallet har skifta uten at folk har merka noe særlig forskjell. Er det engasjementet fra en uavhengig fagbevegelse som kan skape en avgjørende forskjell i kommunen?

Ingunn: Resepten er at fagbevegelsen må på banen med selvstendige krav som partiene må forholde seg til. Det var vel ikke selvsagt at alternativet til høyrestyre i Oslo skulle

være et rødgrønt byråd, om vi går litt tilbake i tid. Vi har funnet fram til de viktigste kravene, og gjennom å se hvilke partier som støttet kravene våre har vi bygget stein på stein for å skape en allianse av partier vi kan samarbeide med. Denne prosessen har også radikalisert Oslo AP.

Roy: Når vi aktiviserer grunnplanen i fagforeningene, så slår dette inn i partiene. LO i Oslo driver sin egen valgkamp. Dermed blir det mer politisk engasjement blant medlemmene enn hvis vi bare skulle støttet valgkampen til et av partiene.

Mye er altså oppnådd, men finnes det saker hvor dere hadde forventet mer?

Ingunn: Det er det, men jeg vil først si at vi får møter med Byrådet med en gang vi ber om det. Det er viktig å ha politikere som hører på oss når noe ikke er bra. Hadde forventet mer – jeg hadde håpet at de hadde

kommet lenger mer boligpolitikken. Det er mange folk som ikke har råd til å bo i Oslo. Vi trenger at kommunen etablerer en tredje boligsektor, altså en mellomting mellom å eie og å leie, med overkommelig inngangspris, som etter hvert bygges opp til egenkapital når du betaler leie, i stedet for at pengene går til utleieren. Det er viktig at fellesskapet ikke overlater alt til markedet og eierlinja. Fire år er egentlig kort tid for å endre et samfunn. Mye må komme etter hvert, som for eksempel 6-timersdagen. Jeg håper også at det blir større forståelse for å legge til rette for næring. Vi vil at flere skal jobbe i nærheten av der de bor, og da kan ikke arbeidsplassene bli fortrent av stadig nye boligprosjekter. Klubbene må være opptatt av miljøvennlige jobbreiser.

Roy: Vi har god erfaring med fellesmøter med byrådspartiene, gjerne med tilslutning fra Rødt. Dette er en nyordning. Det er ikke forhandlingsmøter, men en god mulighet til å framme standpunkter, som blir tatt hensyn til av politikerne. Der jeg hadde forventet mer var i budsjettforslagene, blant annet at det var foreslått rammekutt til bydelene, visstnok for å skape effektivisering. Nå forhandlet Rødt bort disse rammekuttene hvert år, så de ble heldigvis ikke noe av.

Hva er uttrykk for at det tar mer enn 4 år å snu mange års høyrestyre, og hva er politiske uenigheter mellom Byrådet og LO i Oslo?

Ingunn: Vi blir informert om at det fortsatt er en høyrekultur blant lederne på kommunale arbeidsplasser. De tror på New Public Management. Å skape gode arbeidsforhold gjennom en tillitsreform tar mer enn fire år. Noen land bytter alle sjefer hvis valget gir et maktskifte – vi gjør ikke



Ny leder i LO Oslo Ingunn Gjerstad og Roy Pedersen. Foto: Bjørn Tore Egeberg.

det, og må derfor føre en tålmodig kamp for å få slutt på arbeiderfiendtlig ledelse. Det hjelper at vi har støtte fra Byrådet i denne kampen.

Roy: Høyre brukte 18 år på å oppdra byråkratiet til å føre høyrepolitikk. En del av høyrepolitikken var å skille ut egne foretak, (som Oslo Havn, Omsorgsbygg og Utdanningsbygg – intervjuers kommentar), der poenget var at disse ikke skulle være underlagt folkevalgt styring. Dette kom også til syne i konflikten mellom utdanningsdirektøren og byråd for utdanning. Det var bra å markere at Oslo ikke skal være styrt som Norge før 1885, embetsmannsstaten.

Oslomodellen er et forsøk på å bekjempe sosial dumping, og å gi seriøse bedrifter monopol på oppdrag for Oslo kommune? Er dere fornøyd med Oslomodellen?

Som ramme for kommunale oppdrag er Oslomodellen bra, og vi støtter at modellen utvides til helse- og sosial. Den er et oppriktig forsøk på å bekjempe sosial dumping lokalt. Vær klar over at mange bygg blir satt

opp etter kontrakter som var inngått før Oslomodellen kom. Kontrakter etter Oslomodellen har kommet etter hvert. Vi ser god effekt av kravet om lærlinger. Utsikter til læreplass fører også til at det er flere som søker yrkesfag på videregående skole.

Blant våre medlemmer med oppdrag for kommunen, er det noen som opplever oppfølging, mens andre opplever at Oslomodellen bare er en henstilling om seriositet. Vi hører lite om konsekvenser av brudd på reglene. Hva er deres erfaring?

Roy: Byrådet sier ikke så mye til oss om saker der brudd på Oslomodellen har ført til konsekvenser. Men vi hører fra bygningsarbeiderne at bestemmelser blir omgått, spesielt på innleie. Kontrollen må ligge et hestehode foran unna lurerne, og det tror jeg kommunen er klar over.

Ingunn: Det gjelder jo på alle områder at der det ikke er oppfølging og tilsyn, der skjer det veldig lite. Vil partiene ta i bruk mer bøtelegging?

Er det satt av tilstrekkelig med ressurser for å følge opp kravene i Oslomodellen?

Roy: Jeg vet ikke om dette er et ressursspørsmål. Mer forskjell på ledere som støtter kommunens nye politikk, og ledere som ikke liker Oslomodellen, som har tiltro til markedet og internkontroll, slik Høyre stod for.

Oslo Havn har blitt et utstillingsvindu for uorganisert arbeidsliv. Er dere enig i denne påstanden? Hva må til for å få en opprydding i neste bystyreperiode?

Ingunn: LO i Oslo har tilsluttet oss transportarbeidernes stempling av Oslo Havn som Sjørøverhavn. Vi krever at alle som driver på havna respekterer ILO konvensjon 137, slik at fortrinnsretten for registrerte havnearbeidere kommer tilbake.

Ingunn: Havna er nå en slags skamplett i Oslos arbeidsliv, uten at det skal henges noen opp i stolpene. Det er viktigste er at det ryddes opp. Nå har jo Transport gått inn i Fellesforbundet. Hva vil Fellesforbundet gjøre?

Roy: Nå har jo ett seriøst firma kommet inn og tatt opp konkurransen mot alle de uorganiserte bedriftene. Dette seriøse firmaet tilbyr utleie av registrerte havnearbeidere. Dette kan være begynnelsen på en løsning, og vi vil samarbeide med de organiserte havnearbeiderne om å få det til.

Motstand mot bompengene mobiliserer. Er det sann at Byrådet ikke forstår situasjonen til arbeiderklassen i Groruddalen og Søndre Nordstrand, eller er det en riktig miljøpolitikk som man ikke lykkes å få hele arbeiderklassen til å stille seg bak?

Ingunn: Godt spørsmål. Først: Vi er for å begrense unødvendig bilkjøring. Vekst i trafikken må skje gjennom kollektivtransport, sykkel og gange. Vi har kommet et stykke på vei. Byrådet satser på kollektivtransport. 30 %

av Oslofolk kjører bil til jobb, mot 60 % i andre byer.

Med slike miljøtiltak, som endringen av bompengesystemet, må det informeres bedre i forkant. Info om at prisen er omtrent som før, kom for seint. Informasjonen fra kommunen har også til dels vært moraliserende. Vi må forstå frihetsberøvelsen som bilførerne opplever. Men også holde fast på nødvendigheten av at det skal være trygt å puste inn Oslolufta. Høyresida og Bompengepartiet bruker denne saken til å splitte arbeiderklassen. Legg merke til det.

Roy: Alle forstår at Oslo trenger god kollektivtransport. Luftforurensing fra bil er et stort problem i Groruddalen og andre bydeler der arbeidsfolk bor. Nå haster det med en ny T-banetunnel, og vi trenger Fornebubanen. Pengene til dette kan bare komme fra bompenger. Det er ikke lagt fram forslag til en annen finansiering, eller noen annen plan for å redusere forurensinga for bilkjøring. Vi stiller opp for kollektivtransporten. Det er arbeidsfolk som står på bussen og på T-banen. Bompengene i Oslo har et annet formål enn bompenger på nye veiprosjekt eller bruprosjekt. I disse tilfellene er det en ekstraskatt, som ikke gir omlegging til mer miljøvennlig transport.

Meningsmålingene viser at AP går tilbake, mens MDG, SV og går fram. Hvis dette blir valgresultatet, hva vil det si for styringa av Oslo, og for fagbevegelsens muligheter til å nå fram med sine krav?

Ingunn: Det viktigste for oss er at det blir flertall på vår side. I Oslo står SP og MDG lenger til venstre enn på Stortinget. Vi vil ha et skjerpet AP. Jeg er optimistisk for å beholde rødgrønt flertall i Oslo – Ta vare på det nye som ble skapt i valgseieren i 2015. Ikke få panikk av meningsmålinger.

Hva ligger i uttrykket «en ny politisk blokk». På hvilken måte kan oppbygging av en ny politisk blokk bli en viktig strategi for fagforeningene?

Roy: Nye politisk blokk er en tanke som er inspirert av italiensk venstreside. I stedet for å ha ett parti som eneste samarbeidspartner, vil fagbevegelsen jobbe for å få flere partier til å støtte fagbevegelsens krav. Slik dannes det et flertall. Fagbevegelsen må analysere, tenke sjøl, være pådriver for sitt eget politiske program, og deretter få partier til å støtte det viktigste. Denne måten å jobbe på engasjerer og aktiviserer grunnplacet i fagforeningene.

Det gror også fram et nytt faglig-politisk samarbeid, som utfordres av framstøt for å gå tilbake til den gamle modellen, for eksempel krav om at de som representerer fagbevegelsen i samarbeidsmøter med AP, sjøl må være medlemmer av AP. Men jeg understreker at dette aldri har vært noe problem i Oslo.

Hva vil dere si til slutt til medlemmene i HMF?

Ingunn: Vi sier ikke «Bruk stemmeretten». Det er helt bevisst. Vi sier «Velg side». Det er helt klart to sider som står mot hverandre i Oslovalget. Et byråd som vil gjeninnføre kommunal fattigdom står opp mot et byråd som støtter fagbevegelsens rettigheter, både i kommunen og i arbeidslivet generelt. Fellesskap fungerer – gir oss et dansegulv for livene våre – også for de som må betale bompenger.

HVORFOR SKAL EN FAGFORENING ENGASJERE SEG POLITISK?

Hvorfor kan ikke fagbevegelsen kun forhandle om lønn og være en servicetjeneste for sine medlemmer? Hvorfor er det så viktig å engasjere seg politisk både i og utenfor Norges grenser? Redaksjonen har tatt en prat med mangeårig tillitsvalgt i foreningen, Terje Skog, om dette.

HM ARKIV TOR-ERIK LUNDBERG



1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

Hvorfor mener du det er viktig at fagbevegelsen engasjerer seg politisk?

-For det første mener jeg at det ikke fins noe alternativ som heter «å ikke engasjere seg politisk». En slik, såkalt «nøytral» holdning, er i sin kjerne et politisk standpunkt, som vil få den konsekvens at våre arbeidsvilkår svekkes.

-Dessuten, hvis ikke vi, fagbevegelsen, engasjerer oss politisk, er det andre krefter i samfunnet som styrker seg. Disse andre kreftene er gjerne arbeiderfiendtlige krefter, som langt fra har den holdning «å ikke engasjere seg politisk». Dette gjelder bl.a. NHO og alle dets medhjelpere av forskjellig valør. Vi lever i et klassesamfunn hvor det ikke går an å isolere våre arbeidsvilkår fra hvordan samfunnet forøvrig er satt sammen. Arbeidstidsbestemmelser er både et tariffspørsmål og et samfunnsspørsmål.

Det samme gjelder for spørsmålet om sosial dumping, det samme for pensjonsvilkårene osv. osv. Sakens kjerne er derfor hva slags politikk vi skal gå inn for.

-Feilen med LO er ikke det politiske engasjementet, men at de fører en feilaktig politikk, og at de støtter og bevilger millioner av kontingentpenger til et parti som ikke er på lag med arbeiderklassens interesser.

-Til slutt, for å se saken i perspektiv: I forbindelse med unionsoppløsningen mellom Sverige og Norge i 1905

var situasjonen såpass tilspisset at det var en reel fare for krigsutbrudd. I den situasjonen erklærte svensk fagbevegelse generalstreik hvis det svenske militæret gikk til angrep på Norge. Dette la angrepsplanene døde. Et høyst politisk standpunkt, men f... så bra.

Hvorfor skal fagbevegelsen engasjere seg aktivt imot krigføring og undertrykking utenfor Norge? Som i for eksempel i Palestina konflikten.

-Arbeiderklassen har felles interesser over landegrensene og har felles interesser med alle undertrykte folk

-Feilen med LO er ikke det politiske engasjementet, men at de fører en feilaktig politikk

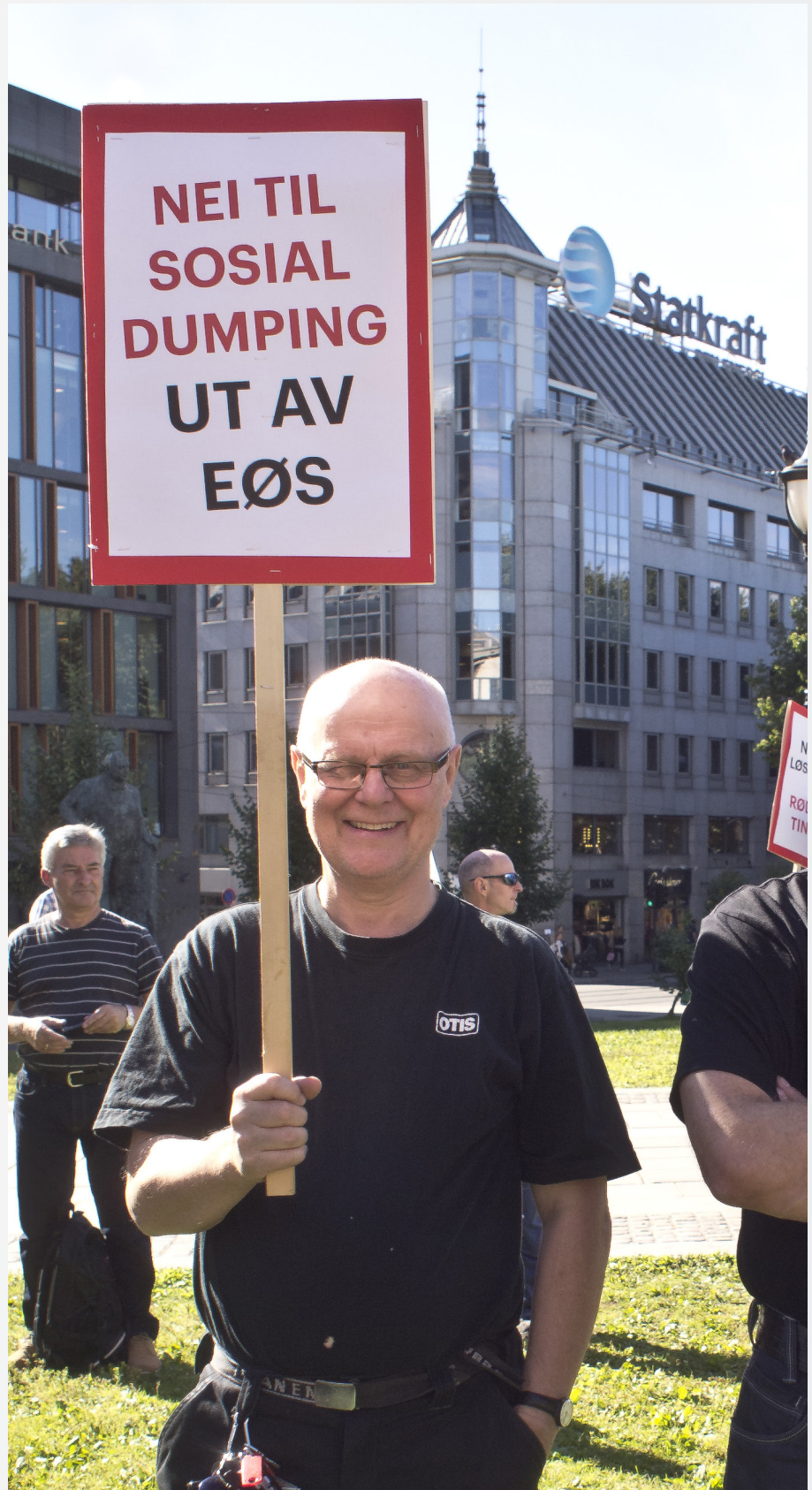
og nasjoner. Det er ikke arbeidsfolk og folket forøvrig som starter kriger. Det gjøres av de profitthungrige. Alle verdens folk må derfor stå sammen og støtte hverandre i kampen mot det mest bestialske som kan ramme oss, kriger.

-Når det gjelder Palestina konkret, er dette et folk som er fordrevet og fratatt sitt landområde. Det holder ikke å bruke Bibelen som begrunnelse for opprettelsen av Israel og for å legitimere okkupasjoner av palestinske områder. Vi må våge å ta standpunkt selv om en sak er kontroversiell. Palestinernes selvstendighetskamp er rettferdig, men det er et problem at kampen i hovedsak ledes av religiøse konservative. Her må det gjøres et skille, slik at vi er bevisste på å støtte progressive ikke-religiøse krefter.

Hvilke viktige politiske saker har HMF engasjert seg i, hvor vi faktisk har klart å oppnå og endre det politiske landskapet?

-Den mest synlige og viktigste saken har vært kampen mot medlemskap i EEC, som EF het i 1972, og mot EU, som det het i 1994. Ellers er det vel lettere å gi eksempler på saker hvor vi har vært engasjerte, men ikke vunnet fram - hvor det rett og slett har vært en mangel på politisk engasjement i den øvrige fagbevegelse. Eksempel på det er kampen mot demontering av AFP-ordningen og pensjonen i Folketrygden samt kampen mot etableringen av bemaningsselskapene og dermed mot sosial dumping.

-Min oppfatning er derfor at fagbevegelsen i større grad må engasjere seg politisk, men med andre standpunkter og med en annen kampvilje enn hva LO-ledelsen i dag står for.



HMF har alltid deltatt aktivt i kampen mot EU og EØS-medlemskap.



Saker som nedleggelse av Universitetet på Nesna skaper engasjement i nord.

LOKALPOLITIKK OG ENGASJEMENT I DISTRIKTENE

På den lille øya Røst ytterst i havgapet ved Lofoten var det i en periode mangelfullt med lokalpolitikere. Sentraliseringspolitikk skaper nå et nytt engasjement i distriktene. Kari-Anne Nilsen, kjent fra tv-serien «Kari-Anne på Røst», har dratt i gang politikken og fått folk på listene.

JOHNNY LEO JOHANSEN



1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

HARME I NORD

Flere saker skaper harme i nord. De er blant annet bekymret for fiskekvotene og båtene som forsvinner ut. Sammenslåingen av Tromsø og Finnmark. Sentraliseringen. Nedleggelse av militærbasen på Andenes. Politireformen. Sykehusomlegging. I kommunen Nesna på Helgeland er engasjementet sterkt etter vedtaket om å legge ned Universitetet med 100 års historie på stedet.

DISTRIKTSFIENDTLIG POLITIKK

I media kan man noen ganger få inntrykk av at det er Stortingsvalg. I distriktene og i de mindre kommunene føler mange at de ofte blir overkjørt av regjeringen slik som på Nesna i Nordland, og nå er det snart lokalvalg. Lokale politikere har gått direkte fra partier som Arbeiderpartiet og over til Senterpartiet. For her handler lokalvalg mye om valg av personer og ikke kun om partier.

UNIVERSITETET PÅ NESNA

Jarle Skaug kom til Nesna i 2007 og tok utdanning her. Han bosatte seg og er nå fast barnehageansatt. Han sitter i lokallagstyret i utdanningsforbundet og står også på liste for SV, etter at han ble blitt ringt opp og spurt om han kunne stille.

Han kan fortelle om et stort engasjement mot nedleggelsen av Universitetet her i Nesna kommunen. De

har inntrykk av at prosessen med å vedta nedleggelse av universitetet på stedet er regjeringsstyrt og en del av en sentraliseringspolitikk. Styret ved Universitetet har nå gått inn for å legge ned på Nesna.

- Rapporten som styret har basert nedleggelsen på inneholder mange feil. Det mistenkes at konklusjonen allerede var gjort før høringsrunden. De har redusert tilbudet for utdanning og dermed kom Nesna dårligere ut, mener Jarle Skaug.

-Vi er for så vidt heldige med at det nå er lokalvalg. Her vil nok ordfører Hanne Davidsen (Ap) få mange stemmer. Andre steder taper Ap stort til Senterpartiet.

Hanne Davidsen (Ap) er ordfører på Nesna og er aktiv i den partipolitiske uavhengige aksjonskomiteen for opprettholdelse av utdanningstilbudet på Nesna. Aksjonskomiteen

og engasjementet er tverrpolitisk. Universitetet her er som en hjørnesteinsbedrift i kommunen hvor det bor rundt 2000 personer. Dette har vært viktig for oss å samles rundt saken. Det er mye følelser og den tidligere striden om plassering av sykehuset i distriktet skapte splid. Men i denne saken er folk samlet.

- Nå er det vel bare Høyre som ikke er helt på banen her i kommunen, men det jobbes med saken, forteller Jarle.

Partiet Rødt har også gått imot nedleggelse av Universitetet på Nesna. De har gått imot at et styre skal ta avgjørelser som bestemmer hvor folk skal bo og samtidig avgjøre skjebner for lokalsamfunn.

- Nå er det vel bare Høyre som ikke er helt på banen her i kommunen, men det jobbes med saken, forteller Jarle.

HVA ER ALTERNATIVET TIL EØS?

Debatten om EØS er prega av voldsomme overdrivelser når det gjelder konsekvensene av en EØS-utmeldelse. Utenriksminister Eriksen Søreide kaller EØS «vår livline til Europa». NHO hevder at tusenvis av arbeidsplasser vil gå tapt. Dagbladet skriver at vi vil «miste milliarder i eksportinntekter». Vi skal skremmes på plass. Akkurat som i 1994. Er det mer troverdig i 2019?

PIXABAY HEMING OLAUSSEN



1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

Noen fakta om EØS-avtalen:

1. Den har en oppsigelsesklausul. I artikkel 127 i EØS-traktaten heter det at «hver av partene i denne avtale kan trekke seg fra denne avtale ved å gi minst 12 måneders skriftlig varsel til de andre avtalepartene».
2. En slik ensidig oppsigelse fra en av partene gjelder absolutt. Det gjelder ingen vilkår. Man behøver ikke å presentere noen begrunnelse. En oppsigelse legitimerer ingen mottiltak eller sanksjoner mot en part som benytter seg av sin rett.
3. Ved oppsigelse av EØS opprettholdes frihandelsavtalen av 1973. Denne sikrer tollfri adgang begge veier for alle industriprodukter.

Tollfrihet for industriprodukter er en viktig, men ikke tilstrekkelig betingelse for videre samhandel og samarbeid mellom Norge og EU etter en oppsigelse av EØS.

Når det gjelder fisk, vil begge parter ha interesse av å videreføre dagens regime som stort sett har null-toll for de fleste fiskeslag. WTO-regelverket forbyr innføring av nye, høyere tollsatser. Dessuten bearbeides mye av fisken i EU, så både europeiske firmaer og forbrukere har interesse av en lav toll på fisk. EU har et enormt underskudd på fisk for egne forbrukere, så Norge kan forvente å selge svært mye fisk også uten EØS. Det samme gjelder for gass. Der er dessuten leverings-alternativet Russland, så en kan trygt regne med at EU vil være et stort marked for norsk gass (til bl.a. tyske husholdninger) i årevis framover. Også med økt fokus på miljø og klima.

Det springende punktet vil være handel med tjenester. Dette er den største delen av den moderne økonomien, og viktig i EØS. Det er her argumentet om EUs evt. vrangvilje og vilje til å «straffe Norge» kommer inn, kfr. Brexit. Til det er å si følgende:

1. Også her har EU handelsoverskudd med Norge. Det vil være et økonomisk sjølmål av EU å nekte å inngå en bilateral handelsavtale med Norge – det vil gå ut over mange arbeidsplasser i EU. Jeg tenker at EU er en rasjonell aktør som kjenner sine egeninteresser. De vil ønske å handle med et Norge som har verdifull know-how, viktige og etterspurte varer, gass, fisk, metaller, mineraler, og en kjøpekraftig befolkning.
2. Sammenlikninga med Brexit halter kraftig. Forhandlingene om Brexit var prega av et EU som la vrangsida

til, av hensyn til frykten for konsekvensene. Hvis britene fikk en for god avtale, ville det kunne få ringvirkninger til andre EU-kritiske medlemsstater (Ungarn, til dels Tsjekkia, Hellas). De ville se seg om etter en tilsvarende gunstig avtale. Det gjør de ikke nå. En norsk uttrede av EØS ville få minimale ringvirkninger. Islands og Liechtensteins økonomier er av lilleputt-størrelse. Kanskje ville det i tillegg være aktuelt å forhandle sammen med Sveits. Da ville de fire

EFTA-landene representere en av de viktigste økonomiske samarbeidspartnerne til EU.

3. EU inngår nye handelsavtaler hele tida. Med Canada, Japan, Korea etc. etc. Alle uten EØS, men med ordinære tvisteløsninger basert på forhandlinger – det normale i internasjonalt samarbeid. Det er Norge som frivillig har gått med på et EØS-regime. Norge kan frivillig tre ut.

Vårt alternativ er altså en tosidig, balansert handels- og samarbeidsavtale med EU. En slik avtale vil gjenreise norsk demokrati, sterkt begrense EUs innflytelse i Norge, men sikre samhandel mellom to likeverdige parter. Det er den saklige tilnærminga. Den står seg mot de voldsomme overdrivelsene og skrekkscenariene fra norsk høyreside.



ALTERNATIV TIL EØS

HEISDEMONTERING PÅ HAUKELAND

Da underentreprenøren som først skulle demontere heisene på Haukeland ikke kunne gi sine ansatte lønn etter heisoverenskomsten, så reiv like godt gutta i Schindler Bergen selv.

 SCHINDLERKLUBBEN  REDAKSJONEN



1 2 3 4 5 6 7 8 **9** 10 11 12 13 14 15

Det er Schindler som har fått i oppdrag å skifte ut 16 heiser på Haukeland Sykehus i Bergen. Før montasjen av de nye heisene kunne starte, så måtte de gamle demonteres. Arbeidet med å rive de fire første heisene startet opp før sommeren. Ett arbeid som krever kunnskap og god planlegging med tanke på sikkerhet for både de som river og de øvrige ansatte på sykehuset som er i full drift under montasjen.

-Det vi snakker om her er bortsetting av arbeid. Når dette skal iverksettes så gjelder avtalen i overenskomsten og de lønns og arbeidsvilkår. Det vil si at de som utfører, skal lønnes etter overenskomstens vilkår for å unngå sosial dumping svarer Rune Larsen som er nestleder i HMF og Schindlerklubben på en kommentar til Heismontøren.

TEAMET I BERGEN

Montørene som ble satt til å utføre rivning av de fire første heisene var Per Erik Sagstad (Tillitsvalgt i Schindler Bergen), Geir Høgheim (verneombud i Schindler Bergen), Torstein Tysse og Petter Røttingen.

Redaksjonen har tatt en prat med Per-Erik og Geir i det de holder på med å avslutte arbeidet med å rive den siste av de fire første heisene. Heisene som ble montert av Schindler i 1978 går over 9 etasjer med 42 meter løftehøyde. De har en nytelast på 1800 kilo. Bare stolen veide 2,5 tonn og motvekten 3,5 tonn får redaksjonen opplyst.

Hvordan planla dere jobben før oppstart?

- Rivejobben kom ganske brått på oss egentlig siden vi i utgangspunktet

ikke skulle rive selv. Men når vi først ble satt til å gjøre dette, så måtte vi planlegge helt fra begynnelsen av. Verneleder i bedriften hadde vært her i en periode før oss og gjorde en god jobb med å forberede arbeidet. Blant annet med samordning på plassen som er viktig da Schindler er hovedentreprenør, forteller Geir.

Videre fikk vi hjelp av en fra Carl Stahl A/S, som er et saksyndig firma, for å lage godkjente oppheng til jobben. Det er felles maskinrom for åtte



Arbeidslaget på Haukeland. F.v: Torstein Tysse, Petter Røttingen, Geir Høgheim og Per Erik Sagstad.

heiser, og vi skulle rive fire av dem. Det ble satt opp fysisk skillevegg mellom de heisene som var i drift og de som skulle rives

- Det var en stor jobb å planlegge gjennomføringen av denne rivejobben og jeg må skryte av Geir, som er verneombudet vårt, som har vært aktiv fra dag én for å sørge for en sikker gjennomføring legger Per Erik til.

-Vi veide stolene og fant ut at vi måtte henge de opp i 3:1 oppheng for at dualliften (elektrotalje godkjent for personbefordring, red.anm.) skulle kunne løfte fortsetter han.

Det er langt imellom etasjene, 5,4 m på det meste, så det var helt nødvendig for oss å kunne stå på taket mens vi demonterte. Vi måtte skaffe 150 meter vaier, noe som innebar mer risiko ved kjøring.

Per Erik forteller at bygget hadde krevd branntette sluser foran sjaktene med dører og kortleser. Her går det alarm til vakten på sykehuset hvis dørene blir stående åpen i mer en 20 sekunder. Det gjør at det blir verre å få ut store eller lange kolli. Alt materiell måtte fraktes ut av sjakten i 2. stopp (7,5m over gruvebunn) og deretter fraktes gjennom publikumsområde til en kontainer. Store ting måtte skjæres i biter slik at det ble håndterbart.

Mener dere at dette er en del av faget og at det er relevant med god heiskunnskap for å kunne gjennomføre slik type arbeid?

- Dette ligger helt klart innunder vårt fagområde svarer Per Erik. God fagkunnskap er viktig for å kunne gjennomføre jobben sikkert. Jeg tror det er like viktig at vi utfører disse tunge, møkkete jobbene som alle

andre oppgaver vi driver med. Blir dette satt bort på permanent basis, kan vi risikere å miste mer og mer av faget på sikt.

Geir er heller ikke uenig:

-Det å ha forståelsen av f.eks. hvordan fangapparatet virker og hvilke krefter som er i sving er utrolig viktig. I forkant av denne jobben testet vi slurekraften på regulatoren og opptrekkskraften på fangarmen. I tillegg satte vi på en ekstrasjær på regulatoren for å redusere utløserhastigheten.

Var det mest slitsomt eller også litt moro å rive heis?

-Det har vært både slitsomt og skitent når det stod på. Men når vi ser tilbake på det, så har det vært moro å være med på, sier Geir som var med på å montere disse heisene for 40 år siden. Han legger til at det er litt artig å få være med å rive ut heisene igjen, særlig når det kommer et nytt og godt produkt inn.



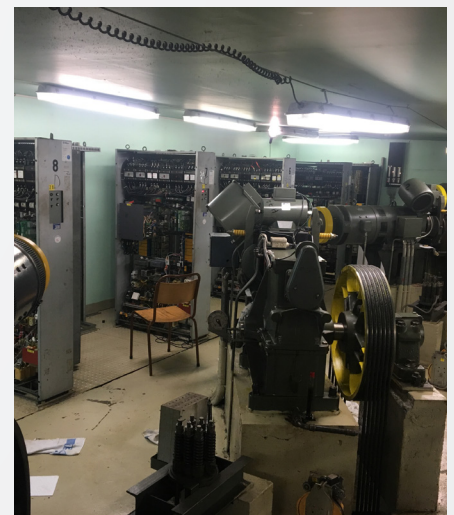
Heisdemontering innebærer tunge løft. Men det er også moro.

Per Erik er enig. -Det er moro å gjøre noe annet enn de hverdagslige arbeidsoppgavene, selv om det har vært noen tunge tak innimellom legger han til.

SPESIALISERER SEG PÅ HEISDEMONTERING

LBU er bare en av flere bedrifter som har spesialisert seg på heisdemontering. LBU AS ble etablert i 2007 med betongsaging og kjerneboring som bedriftens hovedarbeidskilde. Året etter ble LBU AS forespurt om en jobb relatert til heis og det ble starten på en epoke hvor heis og heisrelaterte byggetekniske oppgaver ble stadig viktigere skriver LBU på sin nettside. I følge proff.no har bedriften med sine 28 ansatte et resultat før skatt på NOK 5 535` og driftsinntekter på NOK 46 496` i 2018.

Redaksjonen har forøvrig ikke lyktes med å komme i kontakt med ledelsen i LBU for en kommentar om blant annet hvorfor de ikke kan gi de ansatte tariff-lønn etter heisoverenskomsten ved heisdemontering.



Fra maskinrommet på Haukeland. Det skulle være drift på fire av heisene mens de fire første ble revet.

BYGGPATRULJEN

Byggpatruljen er et tverrfaglig samarbeid mellom fagforeninger i bygg- og anleggsbransjen i Oslo og Akershus. Rørleggernes fagforening, Tømrer og Byggfagforeningen, Oslo Bygningsarbeiderforening, Elektromontørenes forening Oslo og Akershus og Heismontørenes fagforening ble enige om å samles for å etablere Byggpatruljen i 2015. Formålet er å rydde opp i et uoversiktlig arbeidsliv, få bukt med ulovligheter som sosial dumping og andre kriminelle forhold, samt øke fagorganisering.

BYGGPATRULJEN ■ ODD JACOBSEN



1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

Heismontøren ble med ut på et byggeplassbesøk, og fikk samtidig slått av en prat med tre dypt engasjert personer i Byggpatruljen. De tre er Ken Gordon Solfjeld (Leder i Tømrer og Byggfagforeningen), Jan-Ole Even- sen (organisasjonssekretær i Elektromontørenes Fagforening) og Morten Sandaas (HMF).

Vi spør Ken Gordon om hvordan byggpatruljen ble opprettet og hvordan de gikk frem for å få det til.

-Dette blir veldig subjektivt, svar svarer Ken Gordon. Utgangspunktet for at jeg var med på å starte Byggpatruljen, var at jeg opplevde hvordan de forskjellige fagene fungerer sammen på byggeplassen når det gjelder selve produksjonen og HMS. Men når det er snakk om lønns og arbeidsvilkår så er det nesten ikke samarbeid, eller man snakker ikke sammen om dette på byggeplassene. Dette er også tilfelle oppover i våre organisasjoner og da var det naturlig for meg å tenke: «hvorfor kan vi ikke ha et større samarbeid på tvers

av fagforeninger og forbund innenfor bygg?». Mine motiver er å kunne skape mest mulig aktivitet i forhold til lønns og arbeidsvilkår og fagorganisering blant bygningsarbeiderne.

-Da elektrikere og heismontørene var enige med oss i dette, opprettet vi et samarbeid med Stiftelsen Byggfag og kunnskapssenteret De Facto og startet prosessen, fortsetter han. Vi kontaktet fagforeningen 3F i København. Vi ble invitert over og vi fikk bli med på en omvisning av byggingen av Metroen i København. På byggeplassen var det satt opp brakke. Her vekslet alle fagforeninger som dekket tariffområdet til de som jobbet der om på å ha representanter der til enhver tid under hele byggeprosessen. Brakka var plassert slik at alle som kom inn på byggeplassen måtte passere brakka for å komme til skiftebrakker osv.

Hvordan fungerer Byggpatruljen i dag?

-I dag reiser vi rundt til nye byggeplasser annenhver uke. Vi veksler

mellom å avtale med klubber, tillitsvalgte eller direkte med ledelsen på byggeplassene først, men vi kommer og på uanmeldte besøk, sier Ken Gordon. På byggeplassen starter vi med å presentere oss selv og informere om hva vi har til hensikt å gjøre. Vi vil sjekke om det er sosial dumping eller andre ulovlige forhold, men og HMS-saker som byggeledelsen er glad for å bli kjent med for å forhindre ulykker. Det er som regel et godt samarbeid. Før vi kontrollerer byggeplassen, så viser de oss mannskapslister som vi går igjennom sammen. Gjerne sammen med lokale tillitsvalgte og/eller verneombudet. Vi forsøker å snakke med de som arbeidere på bygget fra alle yrker og nasjonaliteter. Samler informasjon og deler det med tillitsvalgte, verneombud og byggeledelse når vi er ferdige med runden.

Hvordan opplever du at byggeplassledelsen og arbeiderne reagerer på besøk fra Byggpatruljen?

-Vi har blitt veldig godt mottatt fra



En av oppgavene til Byggpatruljen er å spre informasjon på byggeplassen.

alle parter, sier han, og legger til at de kun har opplevd en byggeplass som har nektet de adgang.

Hvordan ønsker du at Byggpatruljen skal fungere i fremtiden?

-Jeg håper vi kan bli en større gruppe, og at flere klubbledere/tillitsvalgte vil være med på å organisere plassbesøk, avslutter Ken Gordon.

Jan-Ole Evensen, hvorfor valgte du å engasjere deg i Byggpatruljen?

-Jeg valgte å engasjere meg for å få i gang en slik byggpatrulje fordi jeg visste at fagforeningene var en sjeldenhet å se utenfor sine kontorer eller konferanselokaler svarer den

engasjerte organisasjonssekretær i Elektromontørenes Fagforening Jan-Ole Evensen.

-Jeg mente vi og kunne bidra med å få avdekket en del sosial dumping og andre ulovligheter. Men for meg var nok det viktigste å synliggjøre oss både for medlemmer og potensielle medlemmer. Byggpatruljen har og vært en del av det å få avdekket all innleie som skjer i våre bransjer, og bidro sterkt til rapporten om ulovlig innleie som kom ut i 2017. Deretter har det og hatt ringvirkninger som gjorde at en del politikere fikk øynene opp for hvor jævlig det stod til. Trykket fra fagbevegelsen og politisk

påvirkning resulterte jo som vi vet til endringene i Arbeidsmiljøloven om innleiebestemmelsene fra den 1. januar 2019.

Hvordan opplever du disse besøkene på byggeplassene?

-Jeg opplever byggeplassbesøkene som stort sett hyggelige. Vi blir gjerne tatt godt imot av prosjektledelse rundt omkring. Vi har også fått mange gode tilbakemeldinger fra medlemmer som har jobbet i bransjen i mange år. «JØSS, FAGFORENINGEN! DET ER DET FØRSTE GANGEN JEG HAR OPPLEVD Å FÅ BESØK AV!» Sånne tilbakemeldinger er nok for meg til å fortsette med denne typen aktivitet legger Jan-Ole til.

Vi spør Morten Sandaas om hvorfor han har valgt å engasjere seg i Byggpatruljen.

-Jeg har vært verneombud i Schindler. Jeg ble tidlig engasjert i spørsmålet om sikkerhet ved rivning av heis, noe jeg har mye erfaring med og ønsket å lære bort videre. Dette er en potensielt livsfarlig jobb, så det er viktig å ha nok kunnskap om metoder og utstyr. Jeg så at det gradvis ble en vanlig praksis i heisbransjen med å sette bort rivejobber til andre firmaer som gjorde det billigere. Denne praksisen mener jeg er sosial dumping, da det er en del av vårt fagområde, sier Morten. Vi ser at det samme skjer i byggebransjen i varierende grad. Nå er det tydelig hvor dårlige forhold det er for innleide, midlertidig ansatte og underentreprenører. Dette må vi gjøre noe med forteller den engasjerte heismontøren fra HMF.

-Vi må tverrfaglig gå ut og spre informasjon om regler, lover og rettigheter, samt jobbe mot en ukultur, fortsetter han. Det er blitt vanskeligere



(f.h.) Jan-Ole, Morten og Ken Gordon fra Byggpatruljen.

for seriøse bedrifter å etablere seg, da de ikke kan konkurrere på pris mot utenlandske desperate arbeidere. Samtidig ser vi at organisasjonsgraden synker. Her må det jobbes med avtaler som gjør det lettere for utenlandske arbeidere å organisere seg.

-Forhåpentligvis gir arbeidet vårt ringvirkninger til en økt effekt i kampen mot sosial dumping og andre ulovlige forhold i byggebransjen. Arbeidsgiversiden burde også engasjere seg sammen med oss i Byggpatruljen, da et lovlig og ryddig arbeidsliv vil gjøre det lettere for de å konkurrere på like vilkår i fremtiden.

Hva tenker du om byggeplassbesøkene?

-Vi blir godt mottatt. De ser ut til å være prinsipielt enige og de viser oss respekt. Men de forteller ofte at selv om de ønsker å drive med 100 % egne ansatte, så blir de tvunget

til å bruke innleide og underentreprenører. Byggeledelsen setter pris på når vi avdekker brudd på HMS og arbeidsforhold som for eksempel fallfarer. Noe som løses i samarbeid med byggeplassledelsen umiddelbart.

-Det meste kan se bra ut på papiret, men i virkeligheten er det ofte annerledes forteller Morten. Arbeidsmiljøet blir ofte et tema som går igjen ute på byggeplassene. Spesielt med hensyn til truende og utilbørlig opptreden fra ledelsen hos underentreprenørene. Dette blir selvsagt tatt opp med ledelsen og verneombudene på plassen.

Morten legger til at Byggpatruljen er avhengige av tips utenifra for å kunne se hvilke plasser de bør avlegge et besøk. Samtidig som han oppfordrer klubber til å engasjere seg i dette tverrfaglige samarbeidsprosjektet.



Ken Gordon (t.v.) benytter tiden til å snakke med arbeiderne på byggeplassen.

VIDEO KILLED THE HISTORY BOOK

For noen år siden vedtok årsmøtet i HMF å skape en digital løsning av historien til Heismontørenes Fagforening.

📺 📄 CHRISTIAN OLSTAD



1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

Det var i første omgang snakk om å sette bort tjenesten, men endte til slutt med et vedtak om å gjøre det selv. Terje Skog ble tidlig utnevnt som programleder og selvskreven faktabank/orakel. Dette var naturlig med tanke på hans inngående kunnskap, aktive familiemedlemmer (far Ola Skog og onkel Bjørn Skog var i mange år aktive i HMF og heisfaget) og at Terje selv var leder i HMF og aktivist på 70-tallet, og har ikke hvilt en dag siden.

I de første redaksjonsmøtene snakket vi om nedslagsfeltet til historieprosjektet. Det ble etter hvert enighet om at historien var viktig for alle i heisfaget. Viktig for å forstå hvor vår posisjon og styrke kommer fra. Viktig for å forstå at ingenting vi har av goder eller rettigheter har kommet av seg selv – også fremtidig er det høyst sannsynlig at ikke bedriftseierne vil prakke på oss verken pensjonsgoder eller foreldrepenger. Og viktig for å legge planer for fremtiden, ta moralske valg eller velge politiske linjer.

Men mest av alt må vi huske at å stå samlet har fungert så inderlig vel at det må vi aldri gi oss med.

Mellom Orona-streiker og bytting av kontorer, pensjonering av hovedpersoner og heisreparasjoner har det provisoriske studioet blitt rigget opp

og ned. Terje selv har lagt ned en utrolig innsats med å lese seg opp på gamle referater og bøker – informasjonen skulle være presis.

Resten er historie. I form av små episoder som du kan se på www.heis.no.

TERJE
TAR
HISTORIA





TEMPO-THOR

Med interesse for Tempo-sykler, knivmaking og jobb som heismontør har Thor nok å fordrive tiden med.

PRIVAT ■ JOHNNY LEO JOHANSEN



1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 **12** 13 14 15

STARTET MIDT I STREIKA

Thor Syrdal begynte på Stahl i Bergen som lærling og kom rett inn i streiken i 74.

Vi ble dratt rett opp på fagforeningskontoret og ble der medlemmer, sier han. Thor husker at han ble imponert av Terje Skog som var flink til å fortelle om hva som skjedde på en god og fornuftig måte.

-Vi var jo bare unge som tenkte på å drikke øl og hvor mye øl vi fikk for lønningen. Lønninga var jo ikke så god den gangen, forteller Thor med et smil.

FIN LÆRETID I STAHL

På Stahl hadde jeg en veldig god opplæring. Jeg fikk en måned på verkstedet i Bergen. Her fikk jeg koble opp apparatskapet og være med å lage heisstolen til prøveanlegget. Vi ansatte ble hentet og kjørt til jobb med en liten buss. Jeg bodde da hos en familie til en tegner på Stahl i den tiden jeg var i Bergen. Jeg tok prøva i 1976, og dro så i militæret.

TRIVES PÅ JOBBEN

Etter militæret var jeg på jakt etter leilighet og Thyssen hjalp meg. De satt inn en stor annonse i avisen, så da kunne jeg nærmest velge og vrake i tilbud. Jeg fikk også 30 000,

- i rentefritt lån, kan Thor fortelle. Thorbjørn Endrerud, senior på Thyssen, var en veldig sosial sjef som tok vare på sine ansatte. Så det ble til at jeg begynte der. Der jobbet jeg fra 1977 og frem til jeg begynte hos Schindler i 2005.

Jeg trives på jobben og har blitt 63 år, og har tenkt til å jobbe noen år til. Men ikke til jeg blir 70, legger han til. Det er veldig dyktige folk på Schindler, greie kolleger som man kan ringe når som helst om man står fast. Jeg har også god kontakt med tidligere kolleger fra Thyssen.



Thor Syrdal: Heismontør Thor Syrdal har en lidenskap for veteransykler. Da særlig Tempo.



Thor smir: Thor går også under navnet Kniv-Thor. Her holder han på å smi en kniv.

TEMPO

Mange har kanskje sett bilder av Thor, og da er det gjerne på en Tempo-syssel.

-Kona sier jeg ser ut som en forvokst gubbe på sykkel, ler Thor. Bikkja er med nesten hver gang. Når den ser jakka skjønner den at vi skal på tur med en gang. Jeg har allerede kjørt 150 km med hund hittil i år. Det har jo vært så fint vær.

Jeg har noen mopeder. Kjøper inn deler og fikser opp. Har en Tempo

Corvette 290 De-lux. Hvor De-lux er på grunn av vindskjermen. Også en Tempo Trigger som jeg har hatt siden jeg var 15 år, begge er 1967-modell. Triggeren gjør 80 og den andre 50 km/t. De har ikke bremses til å gå fortere. Glemte å si at jeg også hadde en Honda CB 100, som jeg solgte nylig. Var litt impuls kjøp. Ønsket meg alltid den i ungdommen og fikk ikke engang prøvekjørt en den gangen.

Vi var tre stykker som stiftet Tigerstaden Tempoklubb i 2008. Jeg kjører alltid først som treffleder. Om noen kjører forbi må de kjøpe en flaske Bache Gabrielsen. Det etter en hendelse hvor noen trodde de kunne ruta. Alt ble feil og vi ble delt i tre grupper. Vi er rundt 25-50 personer når vi er på treff. Er det 50 så er det veldig bra. Vi er rundt 60 medlemmer i Oslo. Tempoklubben i Norge er den største veteranklubben i Norge med rundt 6000 medlemmer.

Garasjen og kjelleren er full av deler. Deler til Tempo er greit å få tak i om man følger med litt. Har to førkrigs-modeller fra 1938, en tohjuling og en trehjuling. Lager også litt Tempopnips. Må ha litt å drive med, forteller den hyggelige heismontøren.

Jeg tar litt vakter på jobben og tar timene ut i fritid. Driver også med knivmaking og har en egen liten smie. Det tar veldig mye tid å lage en kniv, og om jeg skulle selge de så blir timelønna veldig dårlig.

MDG ER LUNKEN TIL HØYRESIDEN

MDG kaller seg blokkuavhengig, men er negative til høyresamarbeid i de fem største byene etter valget skriver klassekampen.

FÆRRE PRIVATE SYKEHJEM

Antallet private sykehjemsplasser har gått ned med 11 prosent på tre år viser tall fra Statistisk sentralbyrå. I Norge i 2018 var knapt 10 prosent av 39.572 sykehjemsplasser private plasser, en nedgang fra 2017 på 5,1 prosent.

MALER UTEN LÆRLINGER

Stortinget blir malt av et firma uten lærlinger – tre år etter vedtaket om å skjerpe kravet til læreplaner i offentlige kontrakter skriver frifagbevegelse.

STREIK MOT OPPSIGELSE

I sommer brøt det ut streik i KONE i Belgia. Heismontørene protesterer mot det de mener er en usaklig oppsigelse av en organisert heismontør. Heismontøren skal ha vært en fremtredende tillitsvalgt i fagforeningen, og kan av den grunn ha vært et mål for bedriften. Ledelsen i KONE Belgia hevder på sin side at årsaken til oppsigelsen er fordi heismontøren hadde blitt observert uten beskyttelsescaps i heismaskinrommet. Les mer på heis.no.

POLEN: VERTSNASJONEN FOR ÅRETS HEISCUP

Årets heiscup er rett rundt hjørnet, og i år skal vi til Rzeczpospolita Polska, eller Polen som vi kaller det her på bjerget. Er Polen Øst-Europas diamant? Og hvordan står det til med fagbevegelsen i landet som har gitt oss så mange flinke arbeidsinnvandrere? Vi tar en nærmere titt på det polske rikets tilstand.

UNSPASH ERIK EIKEDALEN



1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

Polen er et flatt land, noe som passer fint når vi skal spille fotball. Det er ikke ideelt å spille fotball i oppoverbakke. Metaforisk har det dog vært mange bratte oppoverbakker for det polske folket opp gjennom tidene. Landets beliggenhet har gjort det til et utsatt land, og grensene har flyttet seg flere ganger. Polen var også det første landet som ble angrepet av Hitler under andre verdenskrig. Rundt 20 prosent av landets befolkning ble drept under krigen – halvparten av dem jøder. Etter krigen forble store områder av landet sovjetisk territorium, men som erstatning tok Polen over områder i Tyskland. Landet ble i etterkrigstiden et kommunistisk diktatur, med politikk styrt av Sovjetunionen. Likevel forekom det protester og demonstrasjoner fra folket, og på 80-tallet førte protestene til at Polen var det første landet i Øst-Europa som fikk etablert en fri fagforening. Den het Solidaritet, og ble ledet av Lech Walesa. Sammen med

myndighetene ble det mot slutten av 80-tallet fremforhandlet et fritt valg – det første i et kommunistland. Valget ble holdt i 1989, og Walesa ble Polens første demokratiske president i 1990.

POLITIKK

Politikken i landet domineres av to partier, som begge har sitt utspring i

Solidaritet. Lov og rettferdighetspartiet (PIS) er EU-kritisk og verdikonservativt, mens Borgerplattformen (PO) er mer liberalt og EU-vennlig. Uenighetene mellom partiene ligger ofte i verdispørsmål, som familiepolitikk, abort og likekjønnet ekteskap (som fremdeles er forbudt!). Fra 2015 er det PIS som sitter med makta, og



Fra torget i Krakow



Polen har vært medlem av EU siden 2004

Polen har med det innført lover som begrenser pressefriheten og rettsikkerheten. Man kan jo lure på om ikke PISS ville vært et bedre navn på partiet, som tross alt pisser på det polske folks rettigheter. Heldigvis har lovene og reformene møtt stor motstand nasjonalt, så vel som internasjonalt, og visse lovforslag har blitt trukket tilbake.

INDUSTRI OG ØKONOMI

Tradisjonelt sett har Polen alltid vært et jordbruksland, og selv om dette fortsatt er viktig for den polske økonomien, jobber de fleste polakker i dag innen servicenæringen. I tillegg er tungindustri store greier i Polen, og landet er en stor kullprodusent.

Økonomien i landet har vært preget av varemangel, korrupsjon og ulovlig handel, men fra 1992 har Polen sett en jevn økonomisk vekst. Arbeidsledigheten er i dag omtrent som i andre EU-land, men lønnsnivået er fortsatt lavt, noe som gjør at en del

polakker tar seg arbeid i andre EU eller EØS-land. I Norge er det fortsatt polakker som utgjør den største gruppen innvandrere, med 98 200 personer per 2018. Men kan jo gjerne få inntrykk av at det er enda flere svensker her i landet, men de ligger faktisk på fjerde plass med 35 000 personer.

KRAKOW

Heiscupen tar plass i en av Polens eldste byer – Krakow – en elveby som med sine 750 000 innbyggere er Polens nest største. Fra den litt kjipe tiden vi kaller middelalderen og fram til 1596 var Krakow også Polens hovedstad, men det ble det brått slutt på da Warszawa tok over tronen. Tradisjonelt sett er Krakow et av Polens ledende sentre for vitenskap, kultur og kunst, og trekker til seg over 7 millioner kunst-, og kulturinteresserte turister årlig. Stadig flere av disse turistene er forøvrig det som kalles helseturister. Tannbehandlinger, plastisk kirurgi og synsoperasjoner

er populære behandlinger som ofte kombineres med turisme. Så har du planer om å fjerne noen rynker eller stramme opp rumpa, er kanskje Heiscup-helgen nettopp tiden for det.

Skrønene sier at Krakow ble grunnlagt over grotten til dragen Krak, og derfor ble hetende Krakow, men i og med at vi nå vet at drager ikke finnes, har det også kommet for en dag at navnet kommer av det gammel-slaviske ordet *krak*, som betyr ravn. Det sies at Krakow er et sted med mange ravner.

Nåtidens Krakow er en moderne metropol med god offentlig transport, og mange flotte landemerker. Ifølge reisebloggerne på internett får du i Krakow en fin blanding av kultur, shopping, vakker natur og nydelig mat som ikke koster all verden. Og det har de helt sikkert rett i. Vi gleder oss i alle fall til å besøke Krakow i september, gjør du?

FAKTA OM POLEN:

Offisielt språk:	Polsk
Innbyggertall:	38 171 000
Myntenhet:	Złoty (1 Złoty tilsvarer 2,2 NOK)
Nasjonaldag:	11. november
Ølpris:	12 til 15 Norske kroner for lokalt øl
Vinpris:	10 til 20 kroner per glass
Drinker:	15 til 20 kroner per drink

DET AMERIKANSKE LÆRLINGPROGRAMMET TRUES

Det amerikanske arbeidsdepartementet forslår å endre på læreplanen i en rekke bransjer. Dette går det nord-amerikanske heisforbundet IUEC sterkt imot.

 TOR-ERIK LUNDBERG



1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 **14** 15

Departementet foreslår å implementere opplæringsprogrammet IRAP i et forsøk på å få flere læreplasser. Programmet har til nå kun vært benyttet i bransjer som ikke har egen læreplan, men med det nye forslaget går departementet inn for å innføre dette også i byggebransjen som allerede har en velfungerende læreplan.

HVA ER IRAP?

IRAP er et opplæringsprogram som ikke er underlagt offentlig godkjenning, men godkjent av næringslivet selv. Programmet innebærer at bedriftene kan lønne under minstelønn eller med stipend. Det gir ingen rett til lønnsøkning, og læretiden er ikke tidsfastsatt. Det er heller ingen krav til sikkerhetsopplæring eller krav til kvalifikasjoner til instruktører.

TRUSSEL

IUEC ser på dette som en trussel mot det etablerte utdanningsløpet som i dag finnes i byggebransjen, samtidig som det undergraver lønns- og arbeidsvilkår. Dette vil igjen føre til at

arbeidsgiverne ikke vil være i stand til å konkurrere mot selskaper som velger den enkle løsningen som IRAP representerer.

KAMPANJE

IUEC presser på for at departementet skal utelate byggebransjen fra å kunne innføre det omstridte læreprogrammet. De har derfor startet

en kampanje på sine nettsider www.iuec.org hvor de oppfordrer sine medlemmer, familie og venner og andre til å kommentere for å støtte opp om de etablerte opplæringsprogrammene i byggebransjen. Fristen for tilbakemelding løper er den 26. august.



Fra en av IUEC sine lærlingskoler. Nå trues den etablerte opplæringen i USAs byggebransje.

SCHINDLER SKAL LEVERE HEISER OG RULLETRAPPER PÅ GARDERMOEN

 TOR-ERIK LUNDBERG



Schindler leverte bl.a. heisen til flytårnet på Gardermoen i 1998.

Kapasiteten på Oslo lufthavn Gardermoen skal igjen økes. Denne gangen for reisende utenfor Schengenområdet. Schindler har vunnet anbudet om å levere heiser og rulletrapper til den nye piren som blir på 30 000 kvadratmeter.

Leveransen består av totalt 27 heiser – 26 av typen Schindler 5500 og en av typen Schindler 2600. I tillegg skal de levere 15 rulletrapper av typen Schindler 9300AE.

Den første heisen skal leveres allerede i første kvartal 2020, da den skal benyttes som byggeheis. Resten av montasjen vil bli gjennomført i årene frem til 2023, opplyser Schindler, og legger til at dette blir et spennende prosjekt for dem de neste årene. Schindler leverte de første heisene, rulletrappene og rullebåndene da Norges hovedflyplass sto klar i 1998. Det var Kone som sto for leveransen ved forrige utvidelse som sto klar i 2017.

Ifølge Avinor er det i dag 67 rulletrapper, syv rullefortau, 120 heiser og 25 vareheiser på Gardermoen. Flyplassen var ved åpningen i 1998 bygget for å håndtere en trafikk på 17 millioner passasjerer i året. Etter utvidelsen i 2017 var kapasiteten på flyplassen økt til 32 millioner passasjerer i året.

AP MED LÆREPLASSGARANTI

Nå kommer AP Innlandet med lære-plassgarantien skriver frifagbevegelse. Fra før er det gjort et stort løft i den videregående skolen ifølge de selv. Både når det gjelder modernisering av skolebyggene, læremateriell og utstyr.

FRYKTER HØYREPOLITIKK FRA SENTERPARTIET

Fagforbundet er Senterpartiet største bidragsyter, og har inn mot høstens valgkamp bidratt med 1,25 millioner kroner i valgkampstøtte og 1 million i driftsstøtte. Flere fylkes- og regionledere i LOs største forbund, Fagforbundet, frykter at Senterpartiet vil gå i ledtog med høyresiden, og fraråder sine medlemmer å støtte partiet. Fylkeslederne er blant annet redd Senterpartiet lokalt kan åpne for mer privatisering og anbud.

KRAV OM TARIFFAVTALE I LILLEHAMMER

Det nye innkjøpsreglementet til Lillehammer kommune, vedtatt i juni, betyr blant annet at leverandøren må bruke egne ansatte, ha tariffavtale og at det ikke kan være mer enn ett ledd under hovedleverandør. Minst 10 prosent av en kontrakt skal utføres av læringer. Vedtaket i formannskapet ble gjort mot Høyre sine to stemmer. I kommunestyret stemte også Frp mot.

NI AV TI BESTÅR FAGPRØVEN

Tall fra Utdanningsdirektoratet for skoleåret 2017-18 viser at ni av ti består fag og svenneprøven. Andelen som består er høyest på utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon og på service og samferdsel

EN AV TRE MED TILTAK MOT SOSIAL DUMPING

Ifølge Fagforbundets opptelling, har 153 av landets 427 kommuner innført krav som skal forebygge sosial dumping. Kommunene følger ulike modeller, men alle har til hensikt å forhindre arbeidslivskriminalitet og sosial dumping. Oversikten kan du lese på frifagbevegelse.no.

GREIT MED 25 KOPPER KAFFE

Er du av de som konsumerer mye kaffe i løpet av en dag? En studie

utført ved et Universitet i London slår fast at hjertet ikke påvirkes om du drikker en kopp eller 25 kopper om dagen. Dette skriver Queen Mary University på sin nettside. Norge er på andreplass i verden med et forbruk på 9,9 kilo kaffe per innbygger i året.

FAGFORENINGSKNUSING

Kort tid etter at de polske arbeiderne organiserte seg, streiket og fikk tariffavtale ble bedriften slått konkurs. De organiserte arbeidstagerne fikk ikke jobb da den nye bedriften Sund Laksepakkeri ble etablert i de samme lokaler og med bare uorganisert arbeidskraft. Bergen tingrett har nå avsagt en enstemmig og klar dom hvor de slår fast at de 45 polske fagorganiserte ble ulovlig diskriminert fordi de var organisert. Samtlige av de 45 NNN-medlemmene får nå erstatning på fra 326.000 kroner til 100.000 kroner. I tillegg får samtlige 47.542 kroner som konsekvens av at NNN også ble tilkjent erstatning for saksomkostningene. Bedriften på sin side vurderer å anke skriver frifagbevegelse.no.

UNBRAKO ELLER UMBRAKO

Produsenter som feilaktig skriver umbrako i sine bruksanvisninger får skylden for feil uttalelse av sekskantnøkkelen. Den amerikanske betegnelsen Allen Wrench var opprinnelig et varemerke for Allen Manufacturing Company i Hartford, Connecticut 1943. Merkenavnet Unbrako uttales på engelsk un-break-o og ble valgt på grunn av lydlikheten med unbreakable.

FOLKEVALGTE MED MILLIONLØNN

I forslaget fra lønnskommisjonen går lønnen til stortingsrepresentantene opp til 989 997 kroner fra 1. mai 2019, mens regjeringsmedlemmer får 1 410 073 og statsministeren 1 735 682. Rødt og SV er kritiske til at lønnen skal øke for stortingsrepresentantene.

FØLG HMF PÅ SOSIALE MEDIER



@HMFagforeninga



hmf1930



heismontorene

INGEN DØDSULYKKER MED STRØMGJENNOMGANG

For sjette år på rad ble det heller ikke i 2018 innrapportert noen dødsulykker med strømgjennomgang eller lysbue som årsak.

JOHNNY LEO JOHANSEN TOR-ERIK LUNDBERG



1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

Antall innmeldte elulykker har derimot økt de siste årene, og bare i fjor ble det meldt inn 494 elulykker. Av disse var 105 blant elektrofagfolk. Tjue prosent av disse var lærlinger. Noe som er en nedgang fra året før, da andelen med skadde lærlinger var på tretti prosent melder Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB). Ser vi på heisbransjens egne undersøkelser på HBU, så er det innrapportert totalt 31 hendelser i løpet av 12 måneder i 2017/2018.

Økte oppmerksomheten på meldeplikten for ulykker forklarer DSB som en av årsakene til økningen av

STILLING	2017	2018
MONTØR	58	64
LÆRLING	30	21
DRIFTSLEDER	2	0
INSTALLATØR	1	2
INSTRUERTE	9	18
TOTALT	100	105

Tabellen fra Elsikkerhet nr 91 tar for seg innrapporterte strømulykker fra hele elektrobransjen.

innrapporterte ulykker. Et positivt trekk er at de lang fleste som får strømgjennomgang blir sendt til legekontroll og behandling.

Det er ofte tilfeldigheter som hindrer at nestenulykker og ulykker blir alvorlige ulykker. Det er derfor viktig at vi innrapporterer alle hendelser slik at man kan lære av disse og iverksette tiltak. Det var 143 av de innrap-

porterte ulykkene i 2018 som hadde skadeomfang.

I dag er det i snitt 1,1 dødsulykke med strøm per år sett over en 15 års periode. I en statistikk over dødsulykker i Danmark, Norge, Finland og Sverige i årene mellom 1950 og 1966 var det hele 1115 dødsfall med strømgjennomgang eller lysbue som årsak.

I dag er det i snitt 1,1 dødsulykke med strøm per år sett over en 15 års periode.



Flere opprettholder meldeplikten samt oppsøker lege etter strømgjennomgang.

TVUNGEN LØNNSNEMD

Tvungen lønnsnemnd kunne vært unngått i sykehusstreiken – selv med en opptrapping, mener Fagforbundet. Arbeidstakersiden mottok aldri noen søknader om dispensasjon. Det svekker arbeidsministerens begrunnelse om fare for liv og helse, mener LO.

FAST JOBB ETTER DOM

Byrådet i Oslo har som mål å få flest mulig i fast stilling. Nå har Borgarting lagmannsrett dømt kommunen til å gi en kvinne fast jobb, samt erstatning og saksomkostninger på over 1,5 millioner kroner. I dommen slår lagmannsretten fast at kommunens bruk av innleie var en «irregulær konstruksjon» for å omgå kvinnens vern i arbeidsmiljøloven skriver Klassekampen.

KRITISK TIL BOMPENGER

Representantskapet i Fellesforbundet mener dagens bompengepolitikk har gått for langt. Flere avdelinger har sendt inn bompengekritiske forslag til landsmøtet.

ELEKTRISITET DEMPET KPI

Konsumprisindeksen (KPI) steg 1,9 prosent fra juni 2018 til juni 2019. Strømprisene trakk samlet prisvekst siste tolv måneder ned.

HEISMONTØREN

HEISMONTØREN FOR 40 ÅR SIDEN:

1. mai 1979: Uttalelse fra klubben ved Reber-Schindler Heis, Oslo, om bombeattentatet 1. mai

Av Erik Kristiansen / sekretær Reber-Schindler-klubben

Klubben ved Reber-Schindler Heis, tilsluttet Heismontørenes Fagforening, vil på det sterkeste fordømme de krefter som sto bak bombeattentatet mot Faglig 1. mai Fronts tog i Oslo.

I dag ligger offeret for denne fascistiske gjerningen på sjukehus, med fingrer og tær skutt av og med stor fare for å bli invalidisert. Denne ugjerningen har en klar målsetting: Ved terror å skremme til passivitet.

Ugjerningen er et direkte angrep på vår demokratiske rett til å demonstrere for våre krav og er en oppfølging av fascistenes tidligere angrep på andre fredelige arrangementer og ved andre anledninger.

Slik terrorvirksomhet er kriminell. De politiske kreftene som organiserer denne virksomheten er kriminelle og må forbys! Myndighetene må nå innse alvoret i denne utviklingen og forby ethvert forsøk fra disse kreftene på å legalisere sin virksomhet. Vi krever at personene som står bak aksjonen må straffes hardt og at «Norsk Front» må forbys, uansett om ugjerningen spores tilbake til nynazistene! «Norsk Front» leder an i terror-virksomheten og må tas alvorlig!

Klubben sender sine varmeste hilsener til offeret for ugjerningen og hans familie og ønsker ham lykke til!

Klubben oppfordrer alle fagforeninger og klubber samt andre grupper og enkeltpersoner om å reise kravet om forbud av «Norsk Front» med stor styrke!

Uttalelsen ble enstemmig vedtatt.

Fra Sjakta

 PRIVAT  TOR-ERIK LUNDBERG

Navn: Jan Refsnes

Alder: 67

Bosted: Sandnes

Klubb: Tidligere Schindler
Stavanger

Stilling: Pensjonert heismontør

Når begynte du i faget og for hvilke bedrifter har du jobbet?

-Jeg begynte i Brødrene Reber som det hette den gang, i dag Schindler, i mai 1975.

Redaksjonen har fått med seg at du er engasjert politisk i SV. Hva fikk deg til å engasjere deg politisk?

-Det var en lokal sak der varaordføreren fra FRP stilte kritiske spørsmål angående medlemskap i fagforeninger og LO. Dette var for en 12 -15 år siden.

Hvordan ligger du an til å få en plass i kommunestyret eller fylkestinget til høsten?

-Slik valgmålingene ser ut nå er jeg inne. Er på kumulert 2. plass på listen. På den siste målingen var SV i Sandnes på 4,6 %.

Hvilken sak engasjere deg mest som kommune og fylkespolitiker for Sandnes SV, og har du som lokalpolitiker vært med på å endre det politiske bildet i Sandnes?

-Den saken som endret det politiske bilde som nå har vart i 8 år er at



Jan Refsnes foto_privat_2019

Sandnes SV snudde bystyret i saken om privatisering av offentlig velferd. Det er ikke verst når koalisjonen besto av FRP, AP, SP og SV. Samtidig forhindret vi forslaget fra FRP om å innføre parlamentarismen.

-De eller den saken som har engasjert meg mest i denne perioden er ny kommuneplan. Det er også med en viss stolthet at vi har fått til vern av matjord og Sandnesmarka de neste 4 år.

Nevn en grunn til at folk skal stemme SV?

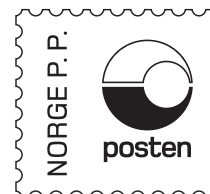
-Da vil jeg fremheve slagordet for kommende kommunevalg: «SV er partiet for de mange og ikke for de få». Spesielt for oss heismontører er det et parti som er tydelige når det gjelder EØS avtalen. Partiet har også sterkt fokus på sosial dumping og

svart arbeid. I Sandnes har vi fremmet forslag om støtte til Uropatruljen som skal starte opp i Rogalandsregionen.

Hva bedriver du tiden med når du ikke bedriver politikk?

-Det er vel en form for politikk dette også, men jeg sitter i styret i LO Sandnes og Gjesdal, og Regionrådet i LO Rogaland. På fritiden er det jo hytta i Gudvangen. Akkurat nå skal vi ha sauer til fjells (intervjuet var 25. juni). Så blir det vel noen fjellturer og båtturer etterhvert hvis været tillater det, og med 6 barnebarn er det ikke noe problem med å bli engasjert.

-Til slutt vil jeg si at jeg er stolt over å ha tilhørt en slik fagbevegelse som HMF er. Den er et forbilde for enhver fagbevegelse.



Verv i Heismontørenes Fagforening per 12.08.19

VERV	PERIODE	NAVN	TLF	E-POST
Leder	18 - 20	Markus Hansen	469 13 040	leder@heis.no
Nestleder	18 - 20	Rune Larsen	951 91 555	rune.larsen@heis.no
Nestleder	19 - 21	Alexander Jordnes	959 82 334	alexuj@icloud.com
Sekretær	19 - 21	David Coron-Andersen	480 06 131	davidcoron@msn.com
Kasserer	19 - 21	Thomas Johansen		kasserer@heis.no
Studieleder	18 - 20	Per Arne J. Salo	918 53 408	per.arne.salo@heis.no
1. Styremedlem	18 - 20	Steinar Gærup	959 86 187	steinar.garup@tk-elevator.no
2. Styremedlem	19 - 21	Stian Pedersen	959 08 344	baanrud@gmail.com
3. Styremedlem	19 - 20	Nicolai Larsen Lund		nll@gmheis.no
4. Styremedlem	19 - 21	Edmund Berget	930 45 646	edmund.berget@gmail.com
5. Styremedlem	19 - 20	Øystein Holmberget	993 56 344	oystein@holmberget.no
6. Styremedlem	19 - 21	Kristoffer Syvertsen	940 52 678	ksyvertsen@orona.no
Lærlingrep.	19 - 20	Lars Erik Mørch	468 21 905	larse.mp@gmail.com
1. Distriktsrep.	18 - 20	Vegard Olimstad	453 94 780	vegardolimstad@hotmail.com
2. Distriktsrep.	19 - 21	Lasse Evjen	959 86 244	lasseev@hotmail.com
3. Distriktsrep.	19 - 20	Trond Polden	415 60 675	75polden@gmail.com
4. Distriktsrep.	19 - 21	Bjørn Magnus Aspevold	909 54 660	bm_aspevold@hotmail.com
Andre oppgaver				
HMS-ansvarlig	18 - 20	Øystein Holmberget	993 56 344	oystein@holmberget.no
Lærlingansvarlig	19 - 21	Even Thorstad	951 91 570	even_thorstad@hotmail.com
Redaktør	18 - 20	Tor Erik Lundberg	951 91 560	redaksjonen@heis.no
Kontrollkomitè	18 - 20	Dan Terje Rønning	905 77 667	danterje@gmail.com
Kontrollkomitè	19 - 21	Lars Selebø	995 30 820	larzy88@gmail.com
Sekretær		Bjørn Tore Egeberg	22 17 45 50	bjorn.tore@heis.no
Sekretær		Erik Eikedalen	22 17 45 50	eikedalen@heis.no
Landsstyrerepresentant (vara)		Terje Skog	908 77 069	terje.skog@gmail.com
Avdelinger				
Bergen	18 - 20	Trond Polden	415 60 675	75polden@gmail.com
Drammen	17 - 19	Lars Selebø	995 30 820	larzy88@gmail.com
Hedmark/Oppland	18 - 20	Kristoffer Saug Lie	950 56 349	kiffe_93@hotmail.com
Haugesund	18 - 20	André Birkeland	410 04 256	andre.b.birkeland@hotmail.com
Agder	17 - 19	Tor Helge Reber	915 63 130	threber@frisurf.no
Møre og Romsdal	17 - 19	Erlend Andberg	911 51 662	erlend.a@hotmail.com
Trondheim	19 - 21	Lasse Evjen	959 86 244	lasseev@hotmail.com
Tromsø	17 - 19	Jan Wahlgren	951 91 583	jab-wa@online.no
Nordland	17 - 19	Bjørn Magnus Aspevold	909 54 660	bm_aspevold@hotmail.com
Stavanger	18 - 20	Vegard Olimstad	453 94 780	vegardolimstad@hotmail.com
Vestfold/Telemark	18 - 20	Stian Næss	993 25 650	stian3011@hotmail.com
Østfold	19 - 21	Frank Sig Hansen	932 05 222	frank.sig.hansen@hotmail.com
Klubber				
Otis	Hovedtill.	Stian B. Pedersen	959 08 344	baanrud@gmail.com
Kone	Hovedtill.	Edmund Berget (fung)	930 45 646	edmund.berget@gmail.com
Schindler	Hovedtill.	Alexander Jordnes	959 82 334	alexuj@icloud.com
Schindler	Oslo	Øystein Holmberget	993 56 344	oystein@holmberget.no
Thyssen	Hovedtill.	Steinar Gærup	959 86 187	steinar.garup@tk-elevator.no
Thyssen Bergen	Bergen	Kim Thomassen	959 86 266	kffthomassen@gmail.com
Ing Stein Knutsen	Hovedtill.	Arild Lyngøy	974 29 130	arild_lyngoy@hotmail.com
Ing Stein Knutsen	Haugesund	André Birkeland	410 04 256	andre.b.birkeland@hotmail.com
Heis-Tek	Bergen	Terje Fjeldstad	966 25 389	
Heis1/ Orona	Tromsø	Aleksander Fjelde	900 52 178	alexander.fjelde@heis1.no
Orona	Hovedtill.	Kristoffer Syvertsen	940 52 678	ksyvertsen@orona.no
GM Heis	Oslo	Nicolai Larsen Lund	489 92 053	nll@gmheis.no
Uniheis	Oslo	Emil Bariaas	982 30 876	emil@uniheis.no
HBU	Oslo	Martin Granseth	481 03 378	martin@heisutdanning.no
Avdeling				
Oslo	Adresse	Telefon	E-post	
Bergen	Østre Aker vei 24, 0581 Oslo	22 17 45 50	foreninga@heis.no	
Stavanger	Kalfarv. 71, 5018 Bergen	55 36 87 66	75polden@gmail.com	
	Lagårdsvei 124, 4011 Stavanger	51 84 04 60	vegardolimstad@hotmail.com	